

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto. Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENECE

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto. Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino No 854

Tiri d'artiglieria sul fronte di El Alamein

Due velivoli britannici distrutti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nel settore del forte di Alamein intensi tiri delle opposte artiglierie.

In combattimento aereo un bombardiere nemico è stato abbattuto.

Velivoli britannici hanno ieri attaccato Bengasi, danneggiando alcune abitazioni private e causando 11 feriti tra la popolazione.

Nel cielo di Malta la caccia tedesca ha distrutto uno Spitfire.

Un nostro sommergibile non è rientrato alla base. Risulta salvata la maggior parte dell'equipaggio. Le famiglie dei mancanti sono state informate.

Vojno poročilo št. 854

Topniško streljanje pri El Alameinu

Dve angleški letali sestreljeni

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na odseku pri El Alameinu močno topniško streljanje na obeh straneh.

V letalskih bojih je bil sestreljen en sovražni bombnik.

Angleška letala so večer napadla Bengazi, poškodovale nekaj zasebnih hiš in ranila 12 ljudi med civilnim prebivalstvom.

Nad Malto so nemški lovci sestrelili en Spitfire.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče. Večina posadke je bila rešena. Družine pogrešanih so bile obveščene.

Nov uspeh Osi na morju

Nemške podmornice so potopile tri velike prevozne parnike, en rušilec in nadaljnjih 11 ladij s skupno 104.000 tonami — Prodiranje v severni del Stalingrada — Pri bojih za Stalingrad nastopajo tudi italijanska letala

Hitlerjev glavni stan, 28. septembra: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V severnem Atlantskem morju so nemške podmornice uničile večino ameriških ladij, ki so vozile vojaške v Anglijo. Zalotile so hitro sovražno spremljavo, sestoječo se iz majhnega števila velikih potniških parnikov, ki so bili močno zavarovani ter naloženi z vojaštvom, municijo in vojnim gradivom. V več dni trajajočih trdih napadih in zasledovalnih bojih so potopile velik 19.000 tonski parnik, ki je imel dva dimnika in je bil vrste »Indijski podkralje« ter se je po treh torpednih zadetkih potopil, 17.000 tonski potniški parnik z dvema dimnikoma »Kraljice Tihega morja«, ki je zletel v zrak po dveh torpednih zadetkih, 11.000 tonsko veliko prevozno ladjo »Derbyshire« ter en rušilec. Dve nadaljnji prevoznici ladij sta bili poškodovani s torpedi.

S temi uspehi so zadale naše podmornice sovražniku težak udarec. Sovražno prevozno ladje je izgubilo tri posebno dragocene hitre enote s skupno 47.000 tonami, ki so jih uporabljali za posebno važne in nujne prevoze črt.

V drugih predelih Atlantskega morja od afriške do ameriške obale so podmornice potopile še nadaljnjih 11 ladij s 57.000 tonami, tako da znašajo skupne izgube sovražnega ladjeva v zadnjih 4 dneh 14 ladij s 104.000 tonami.

V severozahodnem delu Kavkaza so nemške in slovaške čete v trdih bojih v gorah zavzele več višinskih postojank. Na črnomorski obali je neki nemški hitri čoln potopil 1000-tonski parnik.

V boju za Stalingrad so nemške čete prodirle tudi v severne mestne dele. Do sedaj zavojevano mestno področje je bilo popolnoma očiščeno sovražnikov. Napade podpirajo topništvo, priletalsko topništvo, nemško letalstvo ter množični napadi italijanskih, romunskih in hrvaških letalskih sil za krajše potoke. Sovražni razbremenilni napadi južno in severno od mesta so se izjalovili.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča in pri Rževu je bilo več z močnim topništvom podprtih sovražnih napadov deloma v protinapadih odbitih in izveden je bil uspešno lasten krajevni napad.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera so se zlomili ponovni napadi sovražnika, ki je imel visoke izgube. Tudi južno od Ladovskega jezera so bili ponovni sovražnikovi napadi v srditih bojih odbiti. Z močnimi silami izveden sovražni poskus prebiti obkoljevalni obroč pri Leningradu proti vzhodu preko Neve je propadel s krvavimi izgubami za nasprotnika. Število uničenih čolnov se je povešalo na 395.

Na bojišču pri Lednem morju je letalstvo podnevi in ponoči napadalo sovražna oporišča. Nemški lovci so pri tem brez lastnih izgub sestrelili 26 sovražnih letal.

Berlin, 28. septembra. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da se niti eno od 12 angleških letal, ki so v soboto zvečer poskušala napasti

Granitna trdnost držav trojne zveze

Poslanice italijanskega, nemškega in japonskega zunanjega ministra ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta

Rim, 27. sept. AS. Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta je grof Ciano po radiu danes prečital poslanico, ki se glasi:

Pred dvema letoma, 27. septembra 1940, so Italija, Nemčija in Japonska v Berlinu sklenili trojno pogodbo, ki naj bi zapečatila in posvetila vezi neločljivega zavezništva, solidarnosti duhov, sil in stremiljenj vseh treh narodov. Danes praznujemo to obletnico z neomajno voljo, da povedemo do zaključka naše delo, z vero v našo zmago, s prepričanjem v naše ideale, za katere se naši narodi danes trdo in junaško borijo. Te ideale smo imeli v mislih onega dne, ko smo sklenili trojno pogodbo. Ta pogodba se ni rodila iz golega diplomatskega računa in niti ne iz neposrednih potreb vojne, temveč iz globoke zavesti, ki so jo imeli naši narodi glede edinstvi stvari, ki so ji poklicani služiti, edinstvi usod, za katere so poklicani boriti se. Italija, Nemčija in Japonska so pokazale v teh letih velike sile obnove svetovne zgodovine in najvišjo složnost je zveza ter veže te sile v njihovi borbi, da si odprejo pot do dosege življenjskih pravic narodov in da si postavijo temelje in zagotovijo pogoje novega reda, po katerem naj bi narodi dosegli blagostanje, stalnost in varnost. To je bila premisa in to je vsebina trojne pogodbe ter postopnega razvoja njegove sile in njegovega akcijskega področja s sodelovanjem tistih držav, Bolgarije, Hrvatske, Romunije, Slovaške, Madžarske, ki so se nam pridružile za zlogo naše stvari. Za to stvar se danes žilavo borimo, da uresničimo težnje narodov glede reda sveta, ki naj temelji na pravičnosti, na tistem miru s pravico, ki je bila vsekdar visoki cilj velikih vodij, ki upravljajo naše usode in ki jih bosta njihov genij ter zmaga orožja znala zagotoviti Evropi in svetu.

Berlin, 28. septembra. AS. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je za dvestoletnico trojnega pakta objavil sledečo poslanico:

»Pred dvema letoma je bila v Berlinu svečano podpisana pogodba med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Na predvečer obletnice pošiljam v imenu nemškega naroda in vlade pozdrav narodom, ki so se zvezali z nami na podlagi te pogodbe. Namen podpisnikov pogodbe je bil, da bi preprečili razširitev evropske vojne, ki

se je tedaj že razvijala v pravo svetovno vojno, da bi dalje olajšali obnovo miru in ugledili pot novemu svetovnemu redu temelječem na pravici. Sovražniki trojnega pakta so mislili drugače. V sebičnosti in lakomnosti so odrekli mladim in zdravim narodom najnaravnejšo pravico do prostora in do deleža na dobrinah te zemlje. Njihovo vedenje ni dopuščalo nobenega dvoma, da je bilo na tehničnem vprašanju življenjske pravice in obstoja naših narodov. V tej kritični dobi za naše narode se je trojna zveza izkazala na sijajen način. Zavezniški narodi so se bili povezali v skupno usodo na življenje in smrt in nastopili proti skupnim sovražnikom. Trojne sile so dosegle sijajne zmage na kopnem, na morju in v zraku in si ustvarile postojanke, ki jih je težko napasti. Navzlic temu nadaljuje sovražnik svoje poskuse, da nam odvzame dosežene postojanke. Pričakovati je treba zato še težkih borb. Ker pa se naši narodi zavedajo pravičnosti svoje borbe, bodo še z večjo odločnostjo tokli po sovražniku, dokler ne bo prišel do spoznanja, da nima nobenega opravka v njihovih življenjskih prostorih za vse večne čase. Tedaj bodo ustvarjeni pogoji za nov pravični red. Trojna zveza bo delovala tudi po zmagovitem zaključku naše borbe kot temelj svetovnega reda in kot jamstvo za dolgo in srečno dobo miru naših narodov.

Japonski zunanji minister je izjavil med drugim sledeče:

»Če pogledamo na spremembe, ki so se v dveh letih na vsem svetu izvršile, se vidi, da so Japonska, Nemčija in Italija povsod v Aziji in v Evropi skupaj z zavezniškimi narodi zapletene v borbo, ki je edinstvena po svojem obsegu in pristranosti. Borba velja Angliji, Ameriki in njuni

nim pristašem. Sprva je pogodba hotela omejiti bojišče na Evropo in vzhodno Azijo, toda anglo-amerikanski politiki niso hoteli razumeti težnje treh velesil. Izjavili so vojno proti Japonski, Nemčiji in Italiji. To je sprožilo plaz svetovne vojne. Odgovornost pada na Angleže in Amerikance. Končni cilj te vojne je novi red, ki se bomo zanj borili do konca. Ta borba bo zagotovila blagostanje narodom in trajen mir. Borba bo šla naprej, naj bodo ovire kakršne koli. Trdno sem prepričan, da sta Nemčija in Italija gmotno in duhovno sposobni pripeljati to veliko nalogo do konca.

Pozdravne govore so imeli za dvestoletnico trojnega pakta tudi vsi zunanji ministri članice trojnega pakta. Madžarski zunanji minister je poudaril, da se popravijo krivice iz leta 1918. Tudi njej gre za boljši svet in trden mir.

Romunski zunanji minister poudarja smernice trojnega pakta za novi red in novo Evropo po vojni. Trojna zveza je trden branik proti komunizmu in ta branik sta postavila Hitler in Mussolini.

Hrvaški zunanji minister je izjavil, da je pogodba izraz revolucije mladih narodov. Hrvaški narod je po zaslugi te pogodbe dosegel svojo neodvisnost in bil sprejet kot enakoveren član med ostale evropske narode. Hrvaška bo z ramo ob rami stopala s svojimi zavezniki do konca, do zmage.

Bolgarski zunanji minister in predsednik vlade Filov je dejal, da se je bolgarski narod takoj oklenil trojnega pakta, ker vidi v njem pot za doseg svetle bodočnosti in pravice, po katerih je tako dolgo hrepenel. Trojna pogodba je orožje miru, orožje za zakonito obrambo narodov in držav, ki so jim Angleži in Amerikanci omejevali prostor in življenje.

Voščilne brzojavke poglavarjem držav trojne zveze

Rim, 28. sept. AS. Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta so bile izmenjane sledeče brzojavke:

Kralju in Cesarju v San Rossore — Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta pošiljam Vam, Veličanstvo, svoj prisrčni pozdrav in pozdrav nemškega naroda. Nemčija, Italija in Japonska z neizmisljivo in odločno voljo, povezane z vezmi najtesnejšega prijateljstva, nadaljujejo do končne zmage svojo borbo za nov red v Evropi in v vzhodni Aziji, ki bo temeljil na pravici in vzajemnem razumevanju. Adolf Hitler.

Adolfu Hitlerju, voditelju in nemškemu kancelarju — Berlin. — Za drugo obletnico sklenitve trojnega pakta, ki je s tako trdnimi vezmi povezal Italijo, Nemčijo in Japonsko v skupni nalogi za uvedbo novega reda v Evropi in Aziji Vam pošiljam, vodja, pozdrav in srčne želje italijanskega naroda in moje osebnosti. Viktor Emanuel.

Kralju in Cesarju Viktorju Emanuelu. — Ob priliki druge obletnice sklenitve trojnega pakta, ki ima namen ustvariti novi red na svetu, Vam hitim izraziti čustva mojega občudovanja za krasne uspehe, ki jih vaš narod že ima, obenem pa moje trdno odločitev, da bomo sodelovali skupaj prav do končne zmage. Hirohito.

Nj. Veličanstvu Hirohito, cesarju Japonske. — Za drugo obletnico trojnega pakta, ki je združil Italijo, Nemčijo in Japonsko v skupni borbi za uvedbo novega reda, pošiljam Vam, Vaše Veličanstvo, in Vaši slavi dinastiji, ki skozi stoletja vodi japonski narod k slavi usodi, svoje najčistejšje in najplemenitejše želje. — Viktor Emanuel.

Ekse. Benitu Mussoliniju šefu vlade in voditelju fašizma. Rim. — Duce, obletnica podpisa trojnega pakta, na podlagi katerega so se Nemčija, Italija in Japonska zvezale med seboj v tesnem sodelovanju za obrambo in za zaščito svojih pravic in življenjskih koristi, je našla naša dva naroda in japonski narod združene nerazdružljivo v zmagoviti borbi za nov pravičen svetovni red. Ko ta dan posvečam svoje misli fašistični Italiji in njenim voja-

kom, ki skupaj korakajo z nami, pošiljam Vam, Duce, pozdrav zvestega tovariša, kakor tudi žive in prisrčne pozdrave moje in nemškega naroda. — Adolf Hitler.

Ekse. Adolfu Hitlerju, vodji in nemškemu kancelarju. — Fašistična Italija pozdravlja ob drugi obletnici trojnega pakta s poglobljeno zvestobo nacionalno socialistično Nemčijo. Solidarnost treh velikih zavezniških narodov je trdnjaja in tesnejša kakor kdaj koli prej. Naše prepričanje v zmago in v doseg ciljev za obnovo Evrope in Azije je jasnejše in trdnjše kot prej. Sprejmite, vodja, na dan obletnice moj prisrčno tovariški pozdrav. — Mussolini.

Ekse. Benitu Mussoliniju, šefu vlade, Rim. Druge obletnice trojnega pakta med Japonsko, Italijo in Nemčijo mi narekuje čast, da izrazim Vam, Ekszellenca, in italijanskemu narodu svoje nadvse žive čestitke. Globoko sem ganjen in ne morem zadosti krepro izraziti svoje globoko občudovanje nad dejstvom, da je italijansko ljudstvo preko vseh težav pod Vašim odločnim vodstvom doseglo sijajne bojne uspehe in še naprej koraka z vso odločnostjo k dosegu novega reda v Evropi. Ob priliki obletnice bi rad ponovil odločenost, da dosežemo končno zmago v tej vojni, ki ji ni enake, v duhu pakta in v tesnem sodelovanju med nami tremi, da tako dospemo do novega sveta, ki temelji na pravici. Zato pošiljam Vam, Ekszellenca, svoj pozdrav, izražam pa tudi svoje vroče želje za uspeh fašistične Italije. — Tojo, japonski predsednik vlade.

Generalu Toju v Tokiu. — Druga obletnica trojnega pakta je našla naše tri narode bolj kot kdaj prej prepričane v zmago. V teh prvih letih obstoja pakta so italijanski, japonski in nemški bojovníki na vseh bojiščih neutrudno tolkli sovražnika na kopnem, na morju in v zraku. Trdni temelji novega reda so že zmagovito postavljeni. Na dan obletnice pa pošiljam Vam in velikemu ter odločnemu japonskemu narodu svoj prijateljski pozdrav in svoje vroče želje. — Mussolini.

Svečanosti v vili »Madama« v Rimu

Govor zunanjega ministra grofa Ciana

Rim, 28. septembra. AS. Ob priliki proslave druge obletnice podpisa trojnega pakta je bila prireditve v vili »Madama« ob navzočnosti diplomatskih in vojaških predstavnikov sil podpisnic. Zunanji minister grof Ciano je imel kratek govor, v katerem je poudaril pomen in značilnosti tega zgodovinskega dneva. Podčrtal je, da je trojni pakt, ki veže v trdno zvezo Italijo, Nemčijo, Japonsko, Bolgarijo, Hrvaško, Romunijo, Slovaško in Madžarsko izraz zgodovinskega položaja in skupnosti koristi, kakor tudi skupnosti idealov. Zadnja leta, je rekel grof Ciano, so se države trojne pogodbe znašle nenadoma pred dvema nevarnostima: pred podtalnimi poskusi stihih bogatašev, ki so si vzeli v zakup vsa bogastva sveta in vse prometne ceste, potem pa pred boljševiško nevarnostjo, ki izpodkopa temelje in bistvo človeške omike. Da bi ohranile svoja izročila in da bi si zagotovile delo za svoje sinove, zraven pa tudi življenjski prostor svojih narodov, obvarovale pred razsulum politične, verske in družinske ustanove, so se Italija, Nemčija in Japonska zmagovito vrgle v orjaško borbo, ki besni od skrajnih obal Atlantika, pa prav do skrajnih bregov Tihega oceana in prepaša s svojo krvjo vse svet. To je ogromna naloga in najvišje nečisti cilj, ki je našel dalinovidne tolmače v velikih voditeljih, ki imajo genialen pogled v bodočnost. Grof Ciano je zaključil govor z zatrdilom, da dajejo trdna in nerazdružljiva povezava trojnega pakta, vrhunska razumnost šefov, junaštvo vseh borcev na bojiščih vse zagotovi-

lo, da se bo ta naloga končala z dosegom popolne zmage in da se bodo naše zastave združene v trdih bojih ovenčale s končno zmago in da se bo mir naselil v srca vseh narodov.

Splošno ploskanje je pozdravilo besede grofa Ciana.

Berlin, 28. septembra. AS. Nemški tisk se danes zjutraj bavi z manifestacijami, ki so bile v državah trojne zveze na tretjo obletnico podpisa trojnega pakta. O govoru nemškega zunanjega ministra pred diplomatskim zborom zavezniških narodov piše, da je von Ribbentrop zelo jasno posvetil politični, gospodarski in vojaški položaj treh velikih zavezniških sil ter osmelil otroško nasprotno propagando. Nemška uradna agencija objavlja tudi velike izvlečke iz govora italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana in poudarja tisti del, v katerem grof Ciano izraža popolno gotovost v zmago ter popisuje vname italijanskih vojakov in zadržanje celotnega zavezniškega ter prijateljskega italijanskega naroda.

Japonski obisk v Sofiji in Bukarešti

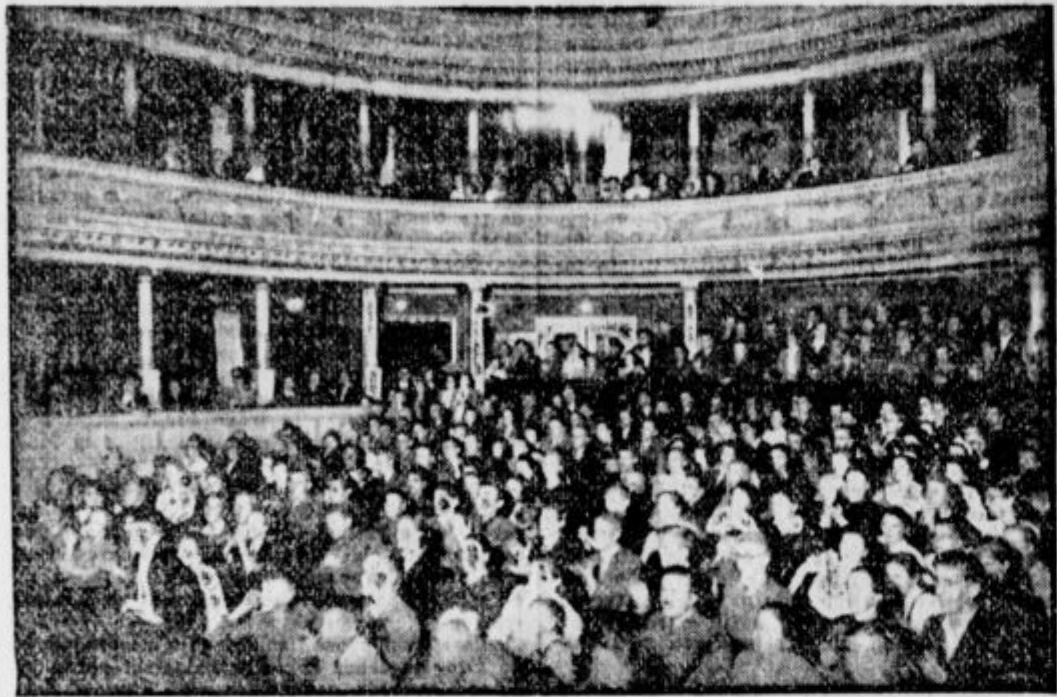
Bukarešta, 28. septembra. AS. Japonska admiralita Nomura in Abe sta prispela včeraj s svojim spremstvom iz Sofije v Bukarešto. Obiskala sta romunskega mornariškega podtajnika kontreadmirala Paisha, ki je priredil japonskima gostoma slavnostno posilo.

Izvrstno uspela Rossinijeva proslava

150 letnico rojstva skladatelja Gioacchima Rossinija je ljubljansko operno gledališče proslavilo z uspešnim koncertom v petek in s premiersko predstavo »Seviljskega brivca« v soboto. V nedeljo popoldne pa je priredil Pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani v okviru proslave posebno predstavo za člane Dopolavora in združenja. To pot so bile vstopnice za predstavo »Seviljskega brivca« znižane po načelih dopolavorističnega udeleževanja tako zelo, da so si mogli privoščiti ta izredni glasbeni užitek tudi najskromnejši delavci, ki sicer ne premorejo toliko sredstev, da bi hodili h gledališkimi predstavami v našo opero. Partnerni sedeži in lože so bili po 2 liri in pol, galerijski sedeži in stojišča pa po liri.

Prav zato je za Dopolavorovo predstavo v nedeljo ob 17 vladalo veliko zanimanje in ko je operno gledališče odprlo svoja vrata, so se takoj začeli vsipati v prostore radovedni gledalci. Še pred začetkom je bilo gledališče zasedeno do zadnjega sedeža. Razporeditev je bilo polno pričakovanja. Dopolavorovo predstavo, namenjeno delavskim slojem ljubljanskega prebivalstva, so s svojo navzočnostjo počastili tudi Eksc. Visoki komisarji Grazioli z gospo soprogo, zastopniki Ekse.

armadnega poveljnika, zveznega tavnika in župana in številne druge oblasti ter osebnosti umetniškega in leposlovnega sveta. Pod taktirko dirigenta Zebreta je zaigral orkester ouverturo, ki je žela lepo priznanje poslušalcev. Ko se je odprl oder, je bil takoj ustvarjen stik vseh gledalcev z dobro razpoloženimi igralci. Predstava je od dejanja do dejanja žela večje priznanje, občinstvo je marsikdaj prekinilo petve in jih nagradilo z navdušenim odobravanjem. Vsi nositelji važnejših vlog so izvrstno izpolnili svojo nalogo, posebej je treba omeniti V. Janka kot Figaro, ki je ves čas budil dobro razpoloženje gledalcev. Prav tako so J. Bettetto kot Basilio, J. Lipušček kot grof Almaviva, D. Zupan kot doktor Partolo želi odobravanje gledalcev zlasti slednji, ki je skrbel za polne koše smeja. Ga. Ivančičeva je seveda kot Rosina s svojo lepo pojavo in lepimi koloraturami pridobila vse gledalce takoj zase in so jo zato ves čas spremljali z največjim zanimanjem v njenih prizadevanjih, da bi prišla do izbrance svojega srca. Ob koncu predstave je vse gledališče ponovno nagradilo poživljene igralce za to uspehi in zabave polni popoldan.

Operno gledališče med Dopolavorovo predstavo »Seviljskega brivca« v nedeljo popoldne.

Zasedanje »Društva za napredek znanosti«

Rim, 28. sept. AS. V dvorani Julija Cezarja, ki je priča ene najbolj svetlih dob rimske civilizacije, se je včeraj zbral svet italijanske misli k slovesnemu odprtju zasedanja »Italijanskega društva za napredek znanosti«. To je 4. zborovanje tega društva od njegove ustanovitve od leta 1939 in po zgodovinskem trenutku, v katerem se odigrava morda najznačilnejše, saj je bilo sklicano zato, da proslavi dopolnitev 20 letnega dela fašističnega režima. Znanstveni italijanski genij je vedno odpiral poti za velike pridobitve, ki danes spremljajo italijanski narod v njegovem junakem pohodu proti zmagi na suhem, na morju in v zraku. Ta genij, ki ga je postavil Duce kot netilni plamen za vse Italijane, se je zbral včeraj zjutraj na kongresu, ki se je začel v imenu Kralja in Cesarja. Pri slovesni otvoritvi

je bil Nj. Visokost vojvoda Bergamski, senator Giugno Salvi kot zastopnik senata in narodni svetnik Enzo Maria Grey kot zastopnik zbornice fašistov in korporacij, minister za narodno vzgojo Bottai in mnogi drugi odličniki. Zelo številno je bilo zastopstvo Oboroženih Sil, saj je bil glavni predmet zborovanja »Vojaške znanosti«. Zborovanje se je začelo s pozdravom Kralju in Duceju. Prvi je govoril senator D'Amelio, ki je poudaril udeležbo znanosti pri delu za zmago in novi evropski red. Nato se je dvignil minister za narodno vzgojo Bottai, ki je govoril o zgodovini društva in njegovem pomenu za duhovni razvoj Italije. Na zasedanju je govoril letalski general Vittorio Giovine. Predmet njegovega predavanja je bil »Letalstvo kot činitelj sedanja vojne«.

Končno je bil Willkie le sprejet

Sovjeti so izgubili nad pet milijonov mož — Spomladi bo prepozno za drugo bojišče

Rim, 28. sept. AS. Po dolgem čakanju v kremejski predstavi je bil Willkie končno sprejet pri Stalinu. To pa zato, ker so se sovjetski voditelji prepričali, da bo skromen Rooseveltov odposlanec točno poročal o ruskem stališču do sedanjega položaja in do drugega bojišča. In res je Willkie podal zastopnikom tujega tiska v Moskvi značilno izjavo. Ne da bi precejevali njegovo osebo, ki je v njegovi državi drugotnega pomena, je vendar njegova izjava značilna, ker izhajajo iz Moskve mora vsebovati vsaj del resnice. Rekel je, da imajo Rusi pet milijonov mrtvih, ranjenih ali pogrešanih. Najmanj 60 milijonov ruskega prebivalstva je sedaj pod kontrolo Hitlerja in njegovih zaveznikov. V Rusiji bo to zimo živeča malo in morda še več kot malo, milijoni ruskih hiš ne bodo imele kurjave, obleka — razen 1 vojaške — je skoro popolnoma zginila s trga in mnoga važna zdravila primanjkujejo. Lahko je udobno sedeti v Ameriki, je nadaljeval Willkie in čitati, kako Rusi branijo Stalingrad. Jaz pa sem težko gledal ruskega vojaka, ker Anglija in Amerika nočeta v Evropi napasti Nemčije. Vojak ni pokazal nikakega zanimanja za težave, na katere bi mi nalezeli po mnenju naših strokovnjakov. Prepričan sem,

da je najboljša pomoč, ako skupno z Anglijo podpremo drugo bojišče v Evropi. Prihodno pomlad bo mogoče že prepoznati. Vendar pa ni verjeti, da bi ta boljševoški poziv skozi Willkiejeva usta zganil bogataške zaveznike. Bil je sicer objavljen na prvih straneh vseh listov, toda iz njih je izzvenelo, da je treba pustiti vojaškim oblastem svobodno odločitev in da se ni treba prenapagati. »New York Times« je takole pisal o neki demonstraciji, ki jo je komunistična stranka priredila v New Yorku za sprožitven drugega bojišča: Mi se v tej vojni ne borimo za rešitev Rusije, kakor se tudi Rusija ne bori za našo rešitev. Samoohranitev je prva ruska skrb in tudi naša. Naša samoohranitev nalaga nam in Angliji, da ne žrtvujemo brez koristi pol milijona ljudi iz obdobjanja do pogumnih branilcev Stalingrada.

Bern, 28. septembra. AS. Švicarski listi omenjajo danes zjutraj velik pomen novega Stalina, vega apela na Willkie, ki je obiskal Moskvo. Oklic zopet dokazuje, da je sovjetski položaj obupen zlasti pred pražom zime, ker je Rusija zgubila že dve tretjini svojih industrijskih sredstev in skoro celotno svoje najrodovitnejše ozemlje.

Finska se bo borila do konca

Važen odgovor finskega min. predsednika na anglosaške izmišljotine

Helsinki, 28. sept. AS. Predsednik finske vlade Rangell in finančni minister Tanner sta imela v narodni skupščini govore ob priložnosti, ko je vlada predložila skupščini proračun. Rangell se je dotaknil trditve anglosaške propagande, ki govori, da bi rada Finska sklenila ločeni mir s Sovjetsko Rusijo. Izjavil je, da ostane smer Finske nespremenjena in da ta smer temelji na bratstvu v orožju s osimi silami, dokler ne bo znova zavarovana narodna varnost pred boljševizmi in napadalnimi in imperialističnimi nameni. Finska bo nadaljevala vojno na strani svojih zavez-

nikov za uresničenje skupnih ciljev in za ohranitev zahodne civilizacije. Nato je govoril finančni minister Tanner, ki je rekel, da se je finški gospodarski položaj znatno zboljšal v primeri z lanskim letom in sicer pri izvozu, pri žetvi, pri notranji proizvodnji itd. Zaradi splošne mobilizacije vseh narodnih sil se je naravno zutilo pomanjkanje delovnih sil. Minister je zaključil svoj govor z izjavo, da je Finska trdno odločena, braniti vrednost svojega denarja pred vsako nevarnostjo inflacije. Država bo izvajala zdravo in strogo nadzorstvo nad finančno politiko.

Nesreča francoskega letala

Alžir, 28. septembra. AS. Iz neznanih vzrokov je moralo pristati civilno letalo francoske družbe »Air France« blizu Blide. Nekaj metrov nad zemljo se je letalo vnelo. 25 potnikov je živih zgorelo z letalom vred.

Ustavna ureditev Norveške

Oslo, 28. septembra. AS. Pred hierarhi »Nacionalasmlinga« je imel predsednik vlade Quisling govor o bodoči državni ureditvi Norveške. Rekel je, da bo ustanovljena politična narodna skupščina »Riksting«, ki bo imela 150 članov ter bo predstavljala ljudstvo. V njej bodo veljali stranke, druge visoke državne osebnosti ter najodličnejše osebnosti z dežele, četudi niso vpisane v stranko. Poleg tega bo ustanovljen še politični forum, ki bo imel posvetovalno, oz. morda tudi obvezno moč. Potem bosta ustanov-

Druga številka »Prima linea«

V soboto je izšla 2. številka tedenskega glasila bojevnih fašistov v Ljubljani: »Prima linea«. Tednik prinaša na šestih straneh zanimive in aktualne članke, posebej pa je treba opozoriti na njegove živahne ilustracije. V uvodnem članku razpravlja o fašističnem poslanstvu, poudarjajoč, da se na fašiste ozira tisoč in tisoč oči. Zanimiv je članek o arditih na morju, ki razpravlja o požrtvovalnosti in uspehih bojevnikov na borbenih čolnih MAS. Na drugi strani prinaša list brzojavne čestitke, ki so jih poslali ob priliki izida prve številke »Prima linea« Zvezni tajnik P. N. F. Vidussi, prosvetni minister Pavolini, Zvezni podtajnik P. N. F. Carlo Ravasio, generalni ravnatelj italijanskega tiska Fernando Mezzasoma in drugi odlični uredniki italijanskih najvažnejših časopisov. Na nadaljnjih straneh so zanimive slike iz življenja na bojiščih in iz požrtvovalnosti v zaledju, poučna sta članka »Posameznik in država v korporativnem režimu« in »Sindikalizem v korporativizmu« v novi italijanski pokrajini. Posebna stran je posvečena vestem iz ljubljanskega bojevnika fašija. List ima tudi mnogo inseratov uglednih ljubljanskih tvevdk.

Opozorilo udeležencem tečajev italijanskega jezika

Zavod za italijansko kulturo obvešča obiskovalce tečajev za italijanščino in konverzacijo, da v torek, 29. septembra popoldne ne bo tečajev. Gr. Uff. prof. Enrico Damiani s Kraljeve univerze v Rimu bo imel predavanje ob 19 na sedežu zavoda za italijansko kulturo, Napoleonov trg 6/I. Istočasno se najlepše vabijo vsi tečajniki, ki že dobro poznajo italijanski jezik, naj se udeležijo tega predavanja.

Zaradi navijanja cen

Zaradi navijanja cen je bila obsojena na dva dni zapora ter na zaplombo blaga Krajec Roza, kmetica, doma iz Lipovca 13.

Rdeči križ sporoča

V Poizvedovalnem uradu Rdečega križa, Puharjeva ul. 2, naj dvignejo pošto: Dollar Anny, Mestni trg 5; Korenčan Marija, Pot na Rakovo jelo 30; Kosmač Albin, Rožna dolina c. XVII-5; Mravlje Olga, Pleteršnikova 21; Pečani dr. Jolka; Vizjak Albina, Ulica 5. maja 4-II; Vizjak Ivana, Dermotova 13.

V tajništvo istotam naj se javijo: Vokovič Andjela, Kavčič Stanko, učitelj, Rosina Roth roj. Friedenstein, Velušček Vladimir, Tavear Edvard, Pollak Oscar, kdor je poizvedoval za Slakom Jernejem.

V glavni pisarni IRK v Ljubljani, Gospodarska c. 2-II, se naj zgleda Pintar Jakob iz Ljubljane.

Voditelji »osvobodilne fronte« so že pred vojno preganjani komunistični prekucuhi Kidrič, Kardelj, Leskošek, Baebler itd. Poštenega Slovence je njihovega zločinstva sram.

GOSPODARSTVO

Zvišanje glavnice Italijanske petrolejske družbe. Italijanska petrolejska družba Agip bo zvišala glavnico od 500 na 1000 milijonov lir. 500 milijonov lir za povišanje glavnice da država, po 100 milij. lir pa Nacionalni zavod za zavarovanje ter Nacionalni zavod za socialno zavarovanje.

Slovaške finanče. V proračunu za l. 1942 so predvideni izdatki s 2,52 milijarde kron, dohodki pa z 2,1 milijarde kron, primanjkljaj je bil pokrit s posojilom. Ravnotako so posojila dala tudi znesek 840,7 milijonov kron za investicije. Vloge v slovaških denarnih zavodih stalno naraščajo in so se samo v poletnih mesecih povečale za 300 milijonov kron.

Deficit angleških finan. Angleški proračun se začne s 1. aprilom in izkazuje računi do 15. avgusta zvišanje izdatkov na 1,95 milijarde funtov, dočim so v istem času lani znašali izdatki 1,67 milijarde. Dohodki so narasli od 0,55 na 0,88.

Kdor kakor koli podpira »osvobodilno fronto«, bodisi s sodelovanjem, bodisi s sočustvovanjem, je sokriv smrti tisočih nedolžnih Slovencev.

Varujmo se nevarne bolezni griže!

Ljubljana, septembra.

Sleherno jesen opažamo v naših krajih pojav griže, ki včasih manj, včasih bolj napada ljudi in ki postane zlasti meseca septembra, ko dozorj sadije, zelo nevarna človeškemu zdravju in tudi življenju. Griža namreč nastopa včasih le v osamljenih primerih, včasih pa ogroža kar množice. Letos je v Ljubljani opaziti zelo dosti primerov griže ter imajo zdravniki dosti opravka z njo. V najnujnejših primerih je moral biti poklican celo reševalni avto — posebno avto za infekcijske bolezni — ki je bolnike prepeljal v bolnišnico. Griža sedaj v Ljubljani kljub energičnemu nastopu zdravstvenih oblasti, ustanov in zdravnikov samih, še ni zatrla ter se vsak dan pojavlja kak hujši primer. Med ukrepi, ki so bili izdani proti griži, je tudi ta, da je n. pr. mestni fizikat dal cepiti proti griži vse osebe, ki ima opravka z bolniki ali sanitarno službo.

Griža ali dizenterija nastane običajno zaradi bacilov ter izbruhne v dveh do sedmih dneh pri okuženju. Bolečine stalno naraščajo, bolnika napadajo hudi krči, bljuvanje in pa bolesta stolica. Strup, ki ga povzroča bacil v telesu bolnika, povzroča vnetje črevesne kože s tvorijo in od bolnika gre blato, pomešano z gnojem in krvjo. V hudih primerih bolnik telesno popolnoma obnemore in tudi umre. Umrljivost je v takih primerih do 50 odstotna. Ako pa bolnik na srečo okreva, trpi pogosto za kronično infekcijo griže ter ima tudi po več let prebavne motnje.

Bacil, ki grižo povzroči, je podoben mali trdi palčici in ga večkrat sploh ni mogoče ugotoviti, ker je izredno zakrknjen. Poznamo v splošnem dve glavni vrsti bacila griže.

Griža je razširjena po vsem svetu. Človek

Jožef Lübel

Povest o insulinu

»Poznava doktorja Minkovskega,« je tiho dejala hčla. »S profesorjem Naunynom je prišel, ko sem stekla ponj, tisti poslednji očelov večer.«

Nastal je molk. Student — čustven fant — je takoj zasukal pogovor drugam.

Tako torej Weller ni izvedel, da je bil mož njegove gospodinje, oče te ljubeznive deklice, tisti, ki je ob njegovi bolniški postelji prvokrat, odkar je študiral medicino, gledal smrti v obraz; tisto noč, ko je spoznal Minkovskega.

Drugo jutro na vse zgodaj sta koj prišla nove poskuse »okoli trebušne slinavke«.

Minkovski si je izbral drugi način dela kakor doslej. Prej se je zmerom skrbno trudil, da je slinavko do korena izrezal, zdaj je pa s premislekom pušal cele kose žleze v pasjem životu. Izrezal je sicer odvod, posameznih odlopkov pa ne. Uspeh je bil tak, kakor si ga je želel: poskusne živali niso zbolele za sladkorno boleznijo, če je ostalo v njih vsaj nekaj delcev trebušne slinavke.

In potlej je prišlo to, čemur je Minkovski rekal »preizkus na zgledu samem«.

Pomočnik je hotel vedeti, kaj se to pravi.

To ni nič drugega kakor ponovitev poskusov, samo z nasprotno platjo, mu je pojasnil asistent; kontrola dobljenega rezultata v nasprotnem zaporedju razmišljanja.

»Če so moji sklepi pravilni,« je razlagal Minkovski, »je pankreas organ z dvema naloga: nekakšen sok seceja v črevo, nekakšnega v kri. Da je prvi nalogi kos, jo moramo imeti v trebuhu, blizu črevesa; da drugo zmore, sme biti kjerkoli, na vsakem poljubnem mestu telesa! Zato bom prenesel trebušno slinavko iz njene domovinske občine na kolikor mogoče oddaljeno mesto, iz notranjčine telesa na njegovo periferijo, iz trebuha nekam pod kožo. Če moja trditve drži, bo žleza tudi tu opravljala svoje delo, bo tudi od tod secejala svoj sok v kri, zakaj kri polje vendar povsod v telesu.«

»Ker pa tega soka kemijsko ne moreva dokazati, kako boste potem vedeli, ali ga pankreas seceja tudi na svojem novem torišču?« je vprašal Weller.

»Pametno vprašanje!« ga je pohvalil Minkovski. »Iz vas bo še nekaj, dragi mister! Priznati moram, da tega soka kemijsko ne morem dokazati, ker ga sploh ne poznam. Pač pa poznam njegov učinek! Vem, da se tam, kjer je pričujoč, ne pokaže sladkor. In po tem ga bom spoznal. Če se mi bo posrežilo trebušno slinavko kamor koli presaditi, deniva pod kožo, in če žival vzle temu ne bo dobila sladkorne bolezni, bo resničnost moje trditve dokazana.«

In res se je pokazala resničnost te trditve; preizkus na zgledu samem se je popolnoma obnesel.

Ze čez nekaj dni je veselo tekalo po laboratoriju kužek, ki ni imel svoje slinavke več v trebuhu, temveč čedno in varno pod samim kosmatim kožuščkom. In stari godrnjavi laboratorijski sluga se ni imel kaj več tožiti na njegove manire. Nič več vode ni popil ko njegovi tovariši, nič več vode ni spuščal ko njegovi tovariši, pa tudi nič bolj debel in nič bolj suhat ni bil od drugih; navaden, zdrav kužek je bil, brez sledu sladkorne bolezni.

Ko so ga spodobno predstavili šefu klinike, profesorju Naunynu, je bil ta neznanosko vesel psička in uspehov, ki jim je tekla zibelka v njegovem laboratoriju in mu bodo prinesli slavo za vse večne čase.

»Iz vsega srca vam čestitam, dragi Minkovski!« je dejal skromno, vendar ne čisto brez ganjenosti, in stresal asistentu zmerom znova in znova obe roki. »Veliko, pomembno in neminljivo je vaše odkritje! V knjigi nekega angleškega modrijana sem ondan bral lepe besede, da so tri poti, ki utegnejo rešiti človeka iz teme, ki blodi v njej: ali se sam pritipa skozi temo, ali pa sreča drugo roko, da ga vodi, ali si pa naposled sam prižge lučko, da mu razsvetli pot. — Vi, dragi Minkovski, se mi zdi, da ste šli po vseh treh poteh hkratu ali pa zapovrstjo. Najprej ste, v popolni temi tipaje, operirali nekega psa in dokazali, da lahko živi tudi brez pankreasa; potem vam je dal slučaj v roko in vas je pripeljal iz goščave, v kateri smo tičali, ne da bi se nam le sanjalo, kakšen pomen ima ta organ; nazadnje ste si pa po modrem preudarku in s poskuski sami prižgali lučko, ki ste v njej sili našli pot iz trde teme, v katero sta bila za nas vse zavito bistvo in vzrok sladkorne bolezni. Še enkrat, Minkovski: čestitam vam iz vsega srca na vašem odkritju, vam in kliniki, ki je pomosna na vas.«

Minkovski se je v zadregi nasmehnil in se nekam leseno priklonil. Sree mu je pa vriskalo, kakor more vriskati samo mlademu človeku, ki si je v svesti pošteno opravičene dela in vidi, da je njegovo prizadevanje rodilo popoln uspeh. Doživel je ono neskaljeno srečo, ki je človeku tako redko namenjena.

(Dalje.)

se je more naleziti ali z neposrednim stikom od bolnika — recimo, da mati poljublja bolnega otroka ali slično — ali pa pride človek v stik z okuženimi predmeti — recimo da zauživa okuženo vodo, druge pijače, okuženo hrano, nečisto sadije. Najhujši postane bacil griže, ako se naseli v kaki taki tekočini, ki mu že sama daje hrano, potem pa človek to pijačo zauživa. Recimo, ako pijemo okuženo mleko, more dovesti okuženje z grižo do katastrofalnih posledic, zakaj mleko izredno okrepi ta nevarni bacil.

Po zakonu moramo vsak primer griže prijaviti zdravstvenim oblastem, v Ljubljani torej mestnemu fizikatu. Grižo omejujejo s tem, da izoliramo bolnike, da preprečimo ali omejimo šolski pouk, odstranimo okužene ljudi iz mlekarne, živilskih obratov in podobno.

Najbolje pa se varujemo griže s čistočo. Najbolj nevarno je sadije, ki je komaj pobrano kje na tleh, kjer so se bacili že naselili ter tako sadije uživamo. Vsako sadije, ki ga jemo, moramo temeljito umiti in obrisati s čisto krpo. Mleko in druge pijače moramo prevreti ali vsaj pasteurizirati, to se pravi segreti do 70 stopinj Celzija. Pred jedjo in po jedi si moramo umiti roke, najbolje v topli vodi ter jih namiliti. Dobro je tudi, če si roke umijemo v kaki raztopini sublimata ali kake druge razkužilne snovi.

Poleg človeške griže poznamo tudi grižo pri živalih, da celo pri čebelah. Pri višje razviti živalih ima ta bolezen enake znake, kakor pri ljudeh. Tudi za živali velja pravilo izolacije bolne živali in največja čistoča. V hudih primerih griže moramo živali zaklati in meso uničiti. Najboljše je seveda, da vse to delamo po navodilih veterinarja, zakaj ena sama bolna žival more uničiti cele hleve v okolici.

Drug za drugim padajo partizanski komandanti

Št. Vid pri Stični, 28. septembra.

Kakor vihar, ki zadivja v poletni sopari ter čisti okuženi zrak, tako se je na deželi odtrgal plaz ljudskega gneva ter se zgrnil nad partizane. Pod silo viharja padajo drug za drugim partizanske »veličine«, ki so še včeraj strahovale ljudstvo in ga gonile v klavnico.

Prejšnji teden je v vasi blizu St. Vida pri Stični vaška straža ujela zloglasnega partizanskega poglavarja Naceta Kralja, trgovca in bivšega podžupana s Koroške Bele na Gorenjskem. Prišel je v vas oblastno kot tolilokrat poprej v spremstvu svojega brata ter hotel ljudi terorizirati. Toda časi partizanske samopačnosti so medtem minuli! Kmetje so oba razbojnika uje-

li. Nace Kralj je bil v borbi takoj ubit. Njegov brat je hlinil nezavest, a je prvo priliko izrazil za beg. Ker se ni hotel ustaviti, so ga kmetje na begu ustrelili.

17. septembra so kmetje v Hinjah napadli komunistični oddelek blizu vasi ter ubili z bombo zloglasnega partizanskega komandanta, ki je imel lažno ime »Štefan«.

Tako padajo drug za drugim poglavarji komunistične revolucije. V svojih letakih so se komunisti ves čas sklicevali na voljo naroda. Ta volja je res prišla do izraza, toda kot strašna maščevalka nad zločini komunizma. Komunisti so zdaj prepuščeni sodbi tiste sile, na katero so se sklicevali.

Naši čebelarji so zborovali

V nedeljo dopoldne so se zbrali člani in delegati Slovenskega čebelarstva društva na obnem zboru v društveni čebelnari v Janševem domu na Bleiweisovi cesti. Na obnem zbor, ki ga je vodil Znidaršič Anton, je prislo sedem delegatov in veliko število ljubljanskih članov. Visoki komisarjat je zastopal dr. Puš, Združenje kmetovalcev, kateremu je društvo podrejeno, pa inž. Suhadole. Po uvodnih pozdravih je predsednik prešel na poročila. Ker je bilo tajniško poročilo že objavljeno v »Slovenskem čebelarju«, so ga člani samo sprejeli, nakar je blagajniško poročilo podal g. Kobal. Ob zaključku leta 1941 je imelo društvo 270.600 lir premoženja. V zadnjem poslovnem letu je imelo 64.000 lir izdatkov in prav toliko dohodkov. Pri razdelitvi sladkorja za pitanje je bilo doseženih 6357 lir dobička. Blagajniško poročilo za društveno čebelarstvo je dal vodja čebelarne g. Arko in omenil, da je promet v toliko padel, ker primanjkuje nekaterih potrebščin. Pregledovalci računov so predlagali odboru razrešnico, pohvalo vsem v čebelnari delujočim, kar je bilo sprejeto soglasno. Stedile so volitve v ožji odbor. Izvoljeni: Znidaršič Anton, Bavdek Janko, Segalnik Edi, Arko Adolf, Bukovec Alojz, Dermelj Mirko, Ločniškar Franc, Petelin Albin in Rajič Slavko. V širši odbor, v katerem so zastopniki okrajev pokrajine, pa so bili izvoljeni: Burger Ivan iz Vnanjih gor, za ljubljanski okraj, De Gleria Anton za logaški okraj, Peterlin Alojz za novomeški okraj, Vales Josip za novomeški okraj in Martelanc Vlado za črnomeljki okraj. Za namestnika sta bila izvoljena ravnatelj Aleš Franc in prof. Rome Franc. Za pregledovalce računov pa Resman Franc in Šmajdigi Ivan. Sprejet je bil za tekoče leto proračun, ki določa 58.900 lir izdatkov in prav toliko dohodkov. Za plemenilne

postaje je obljubljena znatna podpora od Komisarjata. Soglasno je bila dalje sprejeta sprememba pravil, potrebna zaradi tega, ker je društvo postalo član Združenja kmetovalcev. Združenje bo društvo plačevalo vsako leto po 38 centezimov prispevka za vsakega člana. Pri slučajnostih je bilo govora o prodaji panjev kranjčev za poživitev čebelarstva na Koroškem, da bi se omogočil lažji izvoz priznane kranjske čebele, bo s podporo Visokega komisarjata izdelanih 200 panjev kranjčev v enotnih merah 70 x 16 x 30 cm. Po teh merah naj v bodoče izdelujejo čebelarji kranjčje. Vsaka od 48 podružnic bo dobila brezplačno po štiri take vzorce kranjčev. Dolga debata se je razvila o sladkorni akciji, društvo je s podporo Visokega komisarjata ukinilo vse korake, da bi ministristvo v Rimu dodelilo zadostno količino sladkorja za pitanje za vseh 20.000 panjev, ki jih premore pokrajina. Ker ima društvo še od lanske kampanje 3000 kg sladkorja za pitanje, je bilo sklenjeno, naj se ta sladkor razdeli enakomerno vsem 48 podružnicam na odgovarjajoče število panjev, ki jih premorejo. Podrobno razdelitev malenkostnega deleža sladkorja pa naj opravi podružnice same, ki še najbolj poznajo resnične potrebe svojih članov. V upanju, da bo kljub temu, da je letošnja letina sladkorne pese bolj povprečna, dodeljena zadostna količina sladkorja za pitanje, je predsednik zaključil zborovanje z zahvalo vsem udeležencem.

»Šest dni delaj!«

Gospod urednik! V vašem listu ste pred nedavnim poročali, da so na kvatno nedeljo mnogi srečno spravili suho otavo z barjanskih travnikov v mesto. Nato ste pa naslednji dan napisali pod naslovom »Šest dni delaj!« opozorilo, da to početje dokazuje, da se nedelje vse premalo spoštuje. Utemeljili ste potem, da je bilo cel mesec nepretrgoma lepo vreme in da je davno že lahko spravili tudi v delavnik vso mrvo domov. Pisec je pripisal, da so nedeljski vozniki menda nalašč čakali nedelje, da to store, češ, ker je to po božji in cerkveni zapovedi — prepovedano.

Ker sem v nedeljo tudi jaz sam vozil otavo z Barja v mesto, mi dovolite, da povem naslednje: Sprava otave bi morala biti redno že pred mesecem dni končana. Lahko mi verjamete, da niti jaz niti vsi drugi nismo nalašč cel mesec čakali kvatne nedelje, da bomo spravljali otavo. Danes ne dobite delovnih moči kadar hočete, tudi prevozne živine ni toliko, kakor bi jo potrebovali. Dalje pa vem, da prav za spravljanje sena in otave velja, da jo, če je na nedeljo suha, smem tudi ta dan spraviti, če nisem gotov, da bo naslednji dan še lepo vreme. V nedeljo pa je celo grozila ploha! Zato sem mnenja, da je vaš članek storil ogromni večini tistih, ki so v nedeljo vozili otavo, krivico in vas prosim, da to popravite.

Istotako bi jaz gotovo opravičil tistega, ki je v nedeljo za pokopališčem oral. Če kdo nima živine, si jo mora izposoditi pri dobrih ljudeh. Verjemite mi, da je takih sedaj v Ljubljani mnogo, kljub temu bi pa radi obdelali svoja polja, ker se mudi: orjejo pač takrat, kadar jim gospodar živino posodi. Ta pa je največkrat prosta samo na nedeljo. Kdor našega kmeta le malo pozna, bo rad priznal, da se še nikdar ni tepel za nedeljsko delo, ki mu ga nihče ne plača. Če kdo, tako je on potreben nedeljskega počitka in si ga presneto rad privoščil po celotnem tedenskem težkem garanju. Tisti, ki pa je po čitek napisal, kmečkega dela najbrž ne pozna in se sprehlja le po mestu, ki ga najbrž prav tako ne pozna. Pa brez zamere.

Truplo od partizanov umorjenega kmeta neznanega imena, ki so ga vaščani našli v gozdu, potem ko so prepodili partizane. S takimi razmesarjenimi trupli slovenskih kmetov so posejani naši gozdovi!

KULTURNI OBZORNIK

Pogovor s pisateljem J. Jalenom

Ob izidu njegove nove knjige »Bobri« v »Slovenčev« knjižnici

Ko sem se pred nekaj dnevi povabil k gospodu Jalenu, je moral moje vabilo hočeš nočeš sprejeti. Stanujem na tam na koncu Rožne doline,« mi je dejal.

»Ze prav, ampak kje je to?« Hodim in se izgubljam po vseh mogućih cestah in »koncih« Rožne doline, pa vse zaman. »Kje pa stanujejo ti isti gospod, ki pišejo knjige in hodijo na Vič maševati?« vprašam ženico, ki je cijazila voziček drv. »O, tisti gospod, ki pišejo bukve, pa stanujejo na tistemle vrtu.« »Kaj na vrtu? pod šotorom?« »O ne, imajo svojo vilo.« — Kaj slovenski pisatelj, še upokojeni katehet po vrhu, pa imajo svojo vilo? »O, saj niso oni grospodar.« No, se mi zdi, sem si mislil in grenil proti vrtu. S spretnostjo, ki jo pri takih vrtnih vrstih moraš imeti, se mi je le posrečilo odpreti. Znašel sem se sredi velikega sadnega in zelenjadnega vrta z lično, kar enonadstropno leseno hišico v sredi. Pročelju sem zagledal velike jelenove rogove. Seveda, sem si dejal, hišica je majhna. Jalen (jelen) pač živi notri, rogove pa mora imeti zunaj. Bog pomagaj, če je težava s življenjskim prostorom.

Vstopiva v ličen »atrium«. Na steni visi za ped velika, 150 let stara kmečka Mati božja. Pisatelj jo je nekoč kupil za dve liri od otrok, ki so jo imeli za igračo. Na nasprotni strani visi lepa

slika pisateljevega rojstnega kraja Rodine. Poudarim lepa, ker jo je gospod Janez naslikal sam kot študent. V tej ljubki vasi, kjer je bil nekoč sedež sedanje župnije Breznice, se je rodil naš pisatelj 26. maja 1891. Na vsaki strani te slike pa visi gamsovo in srnjakovo rogovičje, lovska trofeja pisatelja samega in spomin na lepe lovske dni. Lepa in prostorna pisateljeva soba je v pritličju. Seveda lesena tudi od znotraj, da ti takoj vzbudi čar priproste kmečke domačnosti. — Nad posteljo visi velika Fugelova slika križevega pota, na pisalni mizi pa stoji ličen kipec pisateljevega patrona sv. Janeza, delo Franceta Kralja. Zraven stoji slika našega velikega Jegliča, njegovega rojaka, okrašenega z dvema velikimi očnicama, najljubšim Jalenovim cvetjem. Pa še dve stari sta, ki jo gospod Janez ogleduje s posebno ljubeznijo: slika njegove rajne sestre Reze, ki je umrla kot učiteljica v Gorjah, ter novomašni križ. Na policah stoji debeli zvezek Herderjevega leksikona, Brehma, knjige o prazgodovini človeštva, učbeniki arheologije in geologije. Ko gospoda pisatelja malo začudeno pogledam, pojasni, da so to stvari, s katerimi se zadnje čase resno bavi in ki jih nujno potrebuje pri pisanju »Bobrov«, povesti iz davne preteklosti našega barja, katere zadnje korekturne odise ima pred seboj na mizi.

Tu torej živi in kraljuje naš pisatelj Jalen. Kdo ga ne pozna? Morda ne osebno, pač pa po njegovih lepih knjigah: »Ovčarjem Markom«, s »Tropom brez zvoncev«, »Cvetkovo Cilko«, katerim se sedaj pridružujejo še »Bobri«. Gotovo mu je žal za njegovo kočjo pod veličastnimi gorskimi velikani, kamor me je kar takoj povabil. Hm... Jaz pa sem planil kar na dan z besedo:

»Bralce »Slovenca« in »Slovenčev« knjižnice«, ki ste jo vprav Vi začeli s svojim »Tropom brez zvoncev«, bo gotovo veselilo, če jim poveste nekaj zanimivosti iz Vašega življenja in dela.«

»To pa že! Bralci imajo radi mene, jaz pa njih, zato jim rad ustrežem, kolikor je pač mogoče. Torej?«

»Kdaj in kako ste začeli pisateljati?«

»Vesleje do pisateljavanja mi je vzbudil prav za prav znani prešernoslovec dr. Zigon, ki je bil v Kranju nekaj časa moj razrednik. Pripovedovati sem mu moral pravilice, ki sta mi jih pripovedo-

Želite nekaj res lepega in vrednega? Naročite se na zbirko

NAŠA KNJIGA

ki ima v drugem polletju tale prezanimiv

program

September: 1. **Stanko Kocipec: Gorilčanec.** Že izšel. Prelep roman iz viničarske Prekije. Najpomembnejše delo naše proze v zadnjih letih!

Oktober: 2. **Nino Salvaneschi: Paganini - Chopin.** Dva veleznimiva romana, v eni knjigi, o življenju »budičevega goslača« Paganinija in nesmrtnega pianista Chopina.

November: 3. **Charles Dickens: Dorritova najmlajša.** I. del. December: 4. **Charles Dickens: Dorritova najmlajša.** II. del. Najlepši Dickensov roman. Pretresljivo in napeto čtivo o ubožtvu in bogastvu. Vsaka navedenih knjig ima okrog 400 strani.

Naročnina za vse štiri, v platno vezane knjige, L 168 in se lahko plača v 4 mesečnih obrokih po L 42. PRVO KNJIGO: Gorilčanec, naročniki takoj dobe.

VAŽNO! Kdor se naroči na drugo polletje lahko dobi knjige iz prvega polletja (Majlochi: Kirgurovo življenje, Budak: Ognjišče L-II.) za L 130, če takoj plača. Drugače je prodajna cena L 200.

Zbirko naročite pri založbi »NAŠA KNJIGA«.

LJUDSKA KNJIGARNA v Ljubljani, Pred Škofijo 5, ali pri njeni podružnici Miklošičeva cesta 5, ali pri podružnici v Novem mestu.

Letina fižola in seme za drugo leto

Med najbolj važna naša živila, skoraj tako važna, kakor sta krompir in koruza, spada nedvomno fižol. Kdor je recimo letos pridelal dovolj fižola za svojo družino, se mu ni treba bati za prehrano. Ob krompirju in fižolu so že pred to vojno in se seveda še sedaj, preživljajo številne naše družine, ne samo kmečke, temveč tudi mestne in se prav zadovoljne so s to hrano, čeprav je morda enolična, toda spretna gospodinja zna tudi iz fižola ustvariti celo vrsto različnih jedi. Tudi fižol torej dovoljuje spremembo v hrani, saj ga uživamo v zgodnji jeseni, oziroma pozneje poletju stročnega, v zrnju pa na najbolj različne načine: v omaki, kuhanega in zabeljenega, v solati, kot prunes repi, zelju in kavri (podzemski kolerabi), s krompirjem, kot fižolov pire in še na celo vrsto drugih načinov pripravljenega.

Med prvo svetovno vojno je bila prav trda za živež in celo iz daljnih krajev, kakor iz Tristeje, iz Gradca, se recimo hodili ljuče na naše Dolenjske kupovati vreče fižola, vsi srečni, da so ga mogli odpeljati domov. Enako so seveda tudi ljubljanci tedaj hodili na deželo kupovati to izdatno živilo. Družina, ki je med prejšnjo svetovno vojno imela fižol, ta ni stradala. Iz zgodovine vemo o letih lakote v naših krajih, namreč po Napoleonovih vojnah, to je L. 1812—1814, ko žito ni obrodilo, krompir pa še ni bil tako uveljavljen, kakor je sedaj. Tiste družine, kjer so imeli nekaj fižola ali boba, ki je brat fižola, tiste so izhajale za silo, čeprav so jedle samo to.

Letos je fižol izredno bogato obrodil. Medtem, ko so na primer mali ljubljanski pridelovalci kar nič ne pohvalijo s pridelkom krompirja, so z letino fižola izredno zadovoljni. To je umevno, zakaj krompir je treba dobro gnojiti, fižol pa je glede gnoja skromnejši, zadostuje le nekaj kalijeve soli, nekaj apnenega prahu, morda nekaj pepela in nekaj komposta, pa že uspeva. Fižol si namreč potrebuje dušik pridobiva sam iz zraka, enako, kakor vse metuljnice, to so grah, bob, grašica, leča in detelja. Boljše pa je seveda, če tudi fižol primerno gnojimo.

Fižol je izredno redilen, saj vsebuje kakih 25 odst. beljakovin, medtem ko jih žito le 12 do 14. Pri nas fižol uspeva povsod, le če zemlja ni preveč kisla ali mokra in če ima zemlja tudi dovolj apna. Pred to vojno je naša pokrajina pridelala toliko fižola, da ga je celo izvažala. Pridelovalci pa so se zaradi izvoza morali ozirati na zahteve trga, ker vsak fižol ni bil dober za izvoz. Fižol je bilo treba tudi sortirati, to se pravi, da je šel v promet le fižol določene vrste, ne pa pomešan. Pomešan fižol je sicer dober za domačo konzum, za trg pa v mirni dobi nikakor ni.

Zato je bilo v naši pokrajini važno vprašanje izbire semena. Tudi sedaj je to vpra-

šanje prav tako važno, ker moramo sejati samo tiste vrste fižol, ki so odporne proti boleznim. V naši pokrajini je namreč zelo veliko bolezní, ki napadajo fižol. Pri nas je kakih 65 vrst fižola in sicer 40 visokih in 25 nizkih. Najbolj razširjene in zaradi svojih dobrih lastnosti in odporosti tudi najbolj priporočljive vrste so: ribničar, prepeličar (koks), črešnjevce in nekatere vrste. Med visokimi vrstami pa so najbolj pomembne in priporočljive: cipro, visoki koks in kanelini. Uspevajo in priporočljive pa so tudi nekatere druge vrste.

Glede zemlje in obdelovanja najmanj zahteven ter najbolj rodovitien je pač ribničar, ki ga tudi največ sejejo. Ima pa njegovo zrnje nekoliko debelo kožo ter za finejšimi vrstami torej nekoliko zaostaja. Prepeličar ima tanjšo kožo ter je zato na trgu bolj iskan, kakor ribničar. Trg pa zlasti zahteva še bele vrste fižola.

Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani je zadnja leta vzgojila z večletno individualno izbiro nekaj semen ribničarja in prepeličarja ter ga razdelila med umneje pridelovalce. Pridelke je bil obilen in pridelano zrnje odlično.

Letos je odlična letina fižola in upati je, da ga bo za potrebe prebivalstva dovolj. Mi pa moramo že sedaj na seme. Pozimi moramo fižol skrbno prebrati in odstraniti vse drobno, slabo razvito trhljeno, plesnivo in razpolovljeno zrnje. Odstraniti moramo vse zrnje, ki ima rjave pege, ker te pege izvirajo od nevarne fižolove bolezni vrste pegavosti. Ako je fižol napadel fižol rilčkar, ga moramo razkužiti. Fižol loramo dati v toplo sobo, vsaj 20 stopinj Celzija toplo, da hroščki zlezajo iz zrnja, fižol moramo dati v toplo sobo, vsaj 20 stopinj tako da hroščki popadajo skozi rešeto, na rešetu pa ostane fižolovo seme.

Ko spomladi fižol zazeleni ga rada napade fižolova uš. Letos spomladi smo to uš preganjali z raztopino tobačnega izvlečka — dve žlici na liter vode. Prihodnje leto tobačnega izvlečka ne bo, ker ga ne izdelujejo več. Priporočati pa je namesto tega mušji les, ki se dobi še na prodaj, na primer pri Kmetijski družbi. Ta les je treba ki iti v vodi in s to vodo, ohlajeno seveda, polivati napadene rastline. To delo je bolj čisto, kakor s tobačnim izvlečkom, pa tudi bolj zanesljivo. Ni treba namreč, da voda zadene uš samo, dosti je, če je list poškropljen in je vsaj kakih deset dni varen pred ušjo, oziroma vsaj do prihodnjega dežja.

Cilj »osvobodilne fronte« ni osvoboditev, temveč uvedba boljševiškega režima.

podati zgodbo naše zemlje, njeno oblikovanje in razvoj. Najprej sem mislil napisati povest iz ledene dobe, ker bi bila pa silna težava z zgodbo, sem zaenkrat to opustil in šel za nekaj tisočletij naprej v dobo naših barjanskih kolih.

»Kje pa ste dobili zamisel o Barju?«

»Dobro se še spominjam, da smo se o nekdanjih mostičih na Ljubljanskem barju učili že leta 1901, v četrtim letu ljudske šole na Breznici. Kaj in koliko je bilo v kasnejših šolah treba znati o Ljubljanskem barju, pa več ne vem. Barje in sploh ravnina me v mladih letih nista kaj prida mikala. Kot Gorenjca izpod Stola in Begunjskega jezera, sem predvsem privlačeval gore. Barje mi je bilo pa mokrotna ravnina. Miloval sem ljudi, ki so bili navezani nanj.

Leta 1920, sem bil pa za šest mesecev nastavljen za kaplana v Trnovem in sem hodil počevati verouk tudi v šolo na Barje in začel večkrat po dušnopastirskih opravkih še naprej v dolgo Črno vas. Tista, do takrat omalovaževana mokrotna ravnina, se mi je začela kazati v vse drugačni luči.

Razmere pred desetimi leti so me pa, kakor tudi marsikoga, postavile kot kurata v bolnišnici za duševne bolezni na Studencu na cesto. Takrat me je krivica bridko zbolela. Danes pa vem, da Bog zna sejati tudi tako žito, ki šele čez leta dozori in dá v najbolj tesnih časih kruha. Po lastni izbiri sem se odločil, da grem duše past v Notranje gorice, v srce Barja. Za novo leto 1933 sem bil že tam. In začele so se mi odpirati oči.

Ob poplavih, ki so nam na polju prizadele dokaj škode, se je ravnina pod župniščem spremenila v nedogledno jezero. Jate rac, po več sto skupaj, so prikvalele in se pasle v plitvi vodi, se spreletavale nad njo in razkazovale soncu svoja srebrna krila. Prigagale so sive gosi in prileteli nešteti drugi povodni ptici.

Voda je otekla in Barje je spet ozelenelo in vzcvetelo. Najpešje so bile spomladi močvirnske tulpe na mahu, kakor smo rekli njivam in travnikom na nižini, da smo jih ločili od onih na trdnini. Ob jarkih in drugod pa so si znašali gnezda plitki, kakršnih do takrat še nisem poznal. Skratka, nov svet se je razgrinjal pred mano. Moje oko se je navadilo odpočiti se na ravnini, moje uho na

Droble novice

Koledar

Torek, 29. septembra: Mihael, nadangel; Gudolija, mučenica; Plavt, mučenec; Evlija, mučenec; Frater, škof in mučenec.

Sreda, 30. septembra: Hieronim, spoznavalec in cerkveni učenik; Zofija, vdova; Honorij, škof; Leopold, mučenec; Urzus, mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Alojzija Egger. Pogreb bo v torek, 29. septembra ob 3 popoldne v Žal, kapela sv. Nikolaja, na pokopališču h Sv. Križu. Blag ji spomin! Zaljubljeni naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrla gospodična Krušič Pavla, upokojena učiteljica. Pokojna je poučevala 35 let v Cerkli na Gorenjskem. Bila je ena plemenitih vzgojiteljic, ki ni poznala sebe, ampak žrtvovala vse za mladino. Pogreb bo v torek ob pol 4 na Zalah iz kapelice sv. Krištofa. Naj ji svetijo večna luči!

— Zavod sv. Stanislava. Pričetek šole bo pravočasno naznanjen v »Slovenec«.

— Zadnji skupni tečaj duh. vaj za preč. gg. duhovnike bo letos od 3. do 9. oktobra. Prosimo pravočasnih prijav na: Vodstvo Doma duh. vaj v Ljubljani, Zrinjskega 9.

— Praktični učiteljski izpit za učiteljice gospodinjstev. Izpit bo v torek, 29. septembra ob 10. uri v učiteljski gospodinjstvi šoli dr. Kreka v Ljubljani. Pravico prijavit se k temu izpitu imajo učiteljice gospodinjstev šol in tečajev, ki imajo 20 mesecev praktičnega dela v gospodinjstvih ali razredih gospodinjstev in meščanskih šol. Prošnje za pripravo k izpitu je treba vložiti do 10. oktobra t. l. na Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino (IV. oddelek). Prošnje je treba priložiti: kratak življenjepis, prepis diplome, prepis dekreta o nastavitvi za gospodinjstvo učiteljice in zdravniško potrdilo. Potrdilo o službovanju in ocenah izda Visoki komisariat. IV. oddelek. Pismeni izpit se prične 26. oktobra t. l. ob 8 zjutraj v učiteljski gospodinjstvi šoli dr. Kreka.

— Privatna dvorazredna trgovska šola Zbornice za trgovino in industrijo, Gregorčičeva ulica št. 27 (Trgovski dom, poleg Vis. komisariata), vpisuje vsak dan dopolne.

— Jesenski nalivi se vrste. Od sobote do ponedeljka zjutraj so se vrstili močnejši jesenski nalivi. Prvi močnejši naliv je v soboto trajal od 21.50 tja do 22. V petih minutah se je nad Ljubljano zlilo do 4.1 mm dežja. V nedeljo dopoldne je od časa do časa deževalo, popoldne je pa posijalo sonce. V nedeljo ponoči so bili blagi nalivi, posebno je besnela nevihta od 21.30 tja do 22.25. Močno se je bliskalo, treskalo in grmelo. Od nedelje zjutraj pa do ponedeljka zjutraj je padlo 12.1 mm dežja. Še v ponedeljek zjutraj je sprva primerno deževalo, pozneje pa se je začelo na zapadni strani močno jasniiti in kmalu je posijalo sonce. V prvi polovici septembra je bilo lepo, vroče in le malo dežja. Druga polovica je nasprotno zelo deževna in lahko doseže letošnji september svoj deževni mesečni povprečnik 140 milimetrov. V 13 deževnih dneh je september letos dosegel že 108.8 mm dežja. Pretekli teden je bil splošno prav moker. — V soboto je bilo čez dan nekoliko hladnejše napram petku. Zaznamovan je bil v soboto, 26. t. m. dnevi temperaturni maksimum +20° C, ko je bil v petek +24° C. V nedeljo se je zopet temperatura dvignila na +21.8° C. V nedeljo zjutraj je znašal minimum +14.4°, v ponedeljek zjutraj pa +12.6° C. Barometer je v ponedeljek dosegel v tem mesecu najnižje stanje 754 mm, ko je bilo n. pr. 23. septembra 754.8 mm. Tako nizko barometrično stanje je navadno v hudih zimskih mesecih, januarju in februarju.

— Kupčija z jabolki. Letošnja ugodna sadna letina je omogočila, da se prebivalstvo v večjem obsegu preskrbuje z jabolki. Že v Ljubljani sami so jabolna letos dobro obrodila, seveda v dosti manjši meri, kakor pa znaša

potreba, ker je tudi glede sadja Ljubljana prav tako letos odvisna od dovoza, kakor je bila prejšnja leta. Vendar se opaža na glavnih dovoznih cestah, ki vodijo v Ljubljano, že sedaj živahno kupčevanje z jabolki, tako na Dolenjski, kakor tudi na Ižanski in seveda tudi na Zaloški, Tržaški in Gosposvetski cesti in onih cestah, ki vodijo s Posavja v mesto. Otroci, ki peljejo voziček jabolk, moške in žene, ki prenašajo košare in vreče sadja, so dandanes kar običajen pojav v mestu. Tudi na tramvajskih vozeih je redno več potnikov s tovari jabolk. Prebivalstvo očito računa s tem, da bodo pozimi jabolka dražja kakor sedaj, in si jih hoče pripraviti vsaj skromno zalogo. Cene sadju so različne, ona jabolka, ki so samo za kompot in mezo, so seveda znatno cenejša, kakor lepa in izbrana jabolka.

Ljubljana

1 Staršem za prvi petek v oktobru. V septembru smo končali spravno in zadostilno pobožnost deveterih prvih petkov v čast presvetemu Sreju Jezusovemu. Tudi vaši otroci so pri tej pobožnosti pridno sodelovali. Blizu se prvi petek v oktobru. Starši, svoje otroke poučujte in pripravljajte, da bomo pobožnost nadaljevali. Opozorite jih, da bodo za prvi petek lepo opravili spoved in prejeli sv. obhajilo. Pripovedujte svojim otrokom, da je prav v današnjem času sprava in zadostilna pobožnost potrebna, ko tako mnogi ljudje z nešteviniimi in velikimi grehi kar naprej Boga žalijo. Pa tudi vi, starši, pridite s svojimi otroki. Vaše nauke naj podpira vaš zgled. V spovedi očisti in v božjem krhom okrepčani, poživljeni ter posvečeni bomo skupaj z vašimi nedolžnimi in nepokvarjenimi otroki prosili Boga odpuščanja in usmiljenja. Ljubljanski kateheti.

1 Ljubljana se čudi vni najrazličnejših vrst romarjev to poletje k naši Rakovski Pomočnici. V šmarnih mašah so se začele zgrinjati množice na Rakovnik. Vsako nedeljo in praznik je bila cerkev nabita do zadnjega kotička, tako tudi galerije in zakristije. Najboljši ljubljanski govorniki so ntili v nešteti srh zopet vero in zaupanje. Sami so prišli vsi ti, iz svoje lastne srčne potrebe. Sami so si želeli teh romanj, sami jih organizirali. Ali ni to dobro znamenje? Ali ni to majhen ali pa že kar velik Marijin čudež za našo Ljubljano? To nedeljo so poromale matere, žene in dekleta, prav vseh stanov. Spoznanje prodira. Marija nas je vedno bolj vesela. Iz osrčja morajo dobre misli in pokreti. Dovolj je zla, naj pride tudi kaj dobrega iz naše sončne, bele Ljubljane! Rakovniška Pomočnica, se zdi, pa pričakuje zdaj še našo mladino in ljudskošolsko mladež. Prošnje in molitve nedolžnih src so Bogu in Mariji najbolj dopadljive!

1 Slovesen rekivem za blagopokojno gospo Urško Sešek bo v sredo ob 7 v cerkvi Marijinega Oznamenja.

1 Prijavljanje abonentov za letošnji gledališki sezono, ki se je vršilo v večji dramskega gledališča, je bilo v nedeljo zaključeno. Ev. zamudniki se lahko še prijavijo v pisarni v Drami. Pisarna se nahaja v pritličju na levi. Vhod pri levih zdajnjih vratih.

1 Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine ima ustanovni občni zbor v nedeljo, dne 4. okt. ob 10 v dvorani kina »Sloga«. Vabimo vse službe proste železničarje, da se udeležijo občnega zbora.

1 Stenografski tečaj se prične v uršulinskem samostanu dne 7. oktobra. Dijakinje in vse, ki se zanimajo za stenografijo, vabljeno vabljeno! Plačilo po dogovoru. Udeležence naj se zglase na samostanski porti do 4. oktobra.

1 Ljubljanski komorni kvartet, naše stalno komorno združenje, se uveljavlja že več ko 10 let v našem koncertnem življenju. Ljubljanski kvartet tvorijo gg. Pfeifer Leon I. violina, Dermelj Albert II. violina, Šušteršič Vinko viola in Sedlbauer Cenek čelo. Sami priznani naši umetniki. Njihov prvi koncert v letošnji sezoni bo v ponedeljek, dne 5. oktobra ob pol 7 zvečer v veliki

filharmonični dvorani. Izvajali bodo Dvořakov in Beethovnov Kvartet ter Lhotkov Koncert za godalni kvartet. Predprodaja je v knjigarni Glasbene Maticе.

1 Vpisovanje na strokovno nadaljevalnih šolah v Ljubljani bo v četrtek, dne 1. oktobra od 14. do 17. ure. Za splošno nadaljevalno šolo in za strokovno nadaljevalno šolo za umetne in moške oblačilne obrti bo vpisovanje v meščanski šoli za Bežigradom na Vodovodni cesti. V telovadnici II. deške ljudske šole na Grabnu na Zoisovi cesti pa bo vpisovanje za vse druge strokovno nadaljevalne šole, t. j. za mehanične tehnične obrti, za stavbne obrti in za ženske umetne in oblačilne obrti. Opozorjamo mojstre in starše ali varuhe, da so dolžni po določilih obrtnega zakona vpisati vaje na strokovno-nadaljevalni šoli in skrbeti, da redno obiskujejo šolo.

1 Krompir na odrezke septembrskih živilišnih nakaznic. Upravičenci iz Ljubljane dobe za mesec september na svoje septembrske živiliške nakaznice na odrezke A, B, C po 10 kg krompirja. Oni, ki so v tem mesecu na odrezek A že dobili po 2 kg krompirja, dobe na B in C še po 8 kg krompirja. Zaradi tega se veljavnost teh odrezkov podaljša do 5. oktobra t. l. Za enkrat imajo krompir na zalogi sledeči trgovci: Bahovec Josip, Sv. Jakoba trg 7; Barti Henrik, Predjamska ulica 24; Gorišek Danica, Tržaška cesta 24; Jurčič Simon, Bleiweisova c. 5; Kačar Franc, Vodnikova cesta 87; Kladnik Josip, Sv. Petra cesta 14; Konzumno društvo Vič; Kušar Ana, Tržaška cesta 91; Lunder Terzija, Rožna dolina c. V26; Lubšinc Franc, Tržaška cesta 66; Marinko Terzija, Prisojina ulica 7; Marčič Neža, Tržaška c. (Glince); Nabavljalna zadruga držav. železničarjev, Ceste Šoške divizije; Nabavljalna zadruga drž. nameštencev, Vodnikov trg; Sarabon Andrej, Zaloška cesta; Skulj Marija, Tržaška cesta 550. Vsek ali lahko prosto izbere trgovca. Nadaljnja imena trgovcev, ki bodo še prodajali ta krompir po mestni preskrbovalni urad objavil naslednje dni.

Vpisovanje v gimnazije

Pri vpisu v gimnazijo mora učenec predložiti zadnje šolsko izpričevalo (prvošolce tudi spričevalo o opravljenem sprejemnem izpitu in rojstni list), izpolnjeno »Prijava« (tiskovine se dobe pri šol. slugah), kolkovano s kolkom 20 lir, in potrdilo o višini letnega davka, ki ga plačujejo starši.

Plačati mora za zdravstveni fond, za fond knjižnice in učil skupaj 15.20 lir in šolnino, ki se odmeri na podlagi davčnega potrdila po teje lestvici:

Kdor plača		na leto davka	1.—4. raz.	5.—8. raz.
nad	304 do	380	28.50	38.—
"	880	1.140	42.75	57.—
"	1.140	1.900	57.—	76.—
"	1.900	2.280	99.75	133.—
"	2.280	2.660	114.—	152.—
"	2.660	3.040	142.50	190.—
"	3.040	3.420	185.25	247.—
"	3.420	3.800	228.—	304.—
"	3.800	4.560	285.—	380.—
"	4.560	5.700	427.50	570.—
"	5.700	7.600	570.—	760.—
"	7.600	9.500	712.50	950.—
"	9.500	11.400	855.—	1.140.—
"	11.400	15.200	997.50	1.390.—
"	15.200	19.000	1.140.—	1.520.—
"	19.000	na vsakih	začetih 800	lir še p

Leta šolanja in trpljenja slovenskega misijonarja

iz pisma misijonarja Ignacija Knobleharja

Ze pred stoletji je v slovenskem ljudstvu živel hrepenenje po misijonskem delovanju. Veliko je število slovenskih duhovnikov, ki so si za svoje življenje in nehanje dali nalogo, da bi prižgali plamenico odrešenja ljudstvom, ki tičijo v najglobljih teminah barbarstva. Ljudje, ki živimo v teh časih, si niti predstavljati ne moremo, kakšne težkoče je bilo treba, zlasti v prejšnjih časih, obvladati, preden je kakemu misijonskemu duhovniku uspelo najti primerne območja za svoje delovanje. Vpravo slovenski misijonarji bi vedeli o tem marsikaj povedati.

Usodo te vrste je moral do dna spoznati — za razvoj misijonstva velezaslužni slovenski verski apostol Ignacij Knoblehar, čigar življenjska zgodba, ne glede na njegov, nedavno izšli življenjepis, se zlasti zreali v pismih njegovim prijateljem.

Ignacij Knoblehar (roj. l. 1819 v Skočjanu na Dolenskem in umrl l. 1858 v Napoliju), je že kot gimnazijski dijak v Novem mestu in kasneje kot slušatelj filozofskih predavanj v Ljubljani čutil v sebi pokliče za misijonarja med pogani. Zato se je najprej poglobil v učenje francosčine, jezika, ki bi ga kot misijonar neobhodno potreboval. Ker ga je tozadevno zlasti vabila Indija, se je vpravo odlično naučil sanskrita. Po pismenem posvetovanju s tedanjim papeškim nuncijem na Dunaju, kasnejšim kardinalom Altieriem, je bil kot aluminat drugega bogoslovnega letnika dne 27. avgusta 1841 odšel iz Ljubljane in se je, objokovan od svojih staršev, napotil najprej v Rim, kamor je došel 7. septembra 1841. Upal je, da bo sprejet v misijonski zavod kongregacije »De propaganda fide«.

A kmalu so planile vanj prve velike težkoče. V kongregaciji »De propaganda« ga za zdaj še niso sprejeli in so mu začasno dovolili le to, da je smel pri njih študirati jezike in se udeleževati študija v rimskem zavodu jezuitov. Tako je bil primoran, da se je kruto boril za vsakdanji kruh. Pišil denar, ki ga je imel s seboj in mu je zadostal prav za prav le za vožnjo do Rima, je kmalu porabil. In tako je bil sredi tujega velikega mesta, daleč proč od domovine, brez upanja na kako pomoč popolnoma sam samci!

Dne 24. novembra 1841 je o svojem obupnem stanju pisal nekemu svojemu prijatelju: »Ne morem vam povedati svojih žalostnih občutkov, čim sem stopil v to sveto mesto. Nisem še slutil svoje nesreče. — toda tako ne smem reči — bolje: takrat nisem še slutil hude preizkušnje, ki mi jo je Previdnost božja naklonila... Toda, tako je bilo sklenjeno. Zgodi se volja Gospodova! In tudi — kaj naj bi bil storil? Da bi se vrnil? Kaj takega mi ni bilo moči storiti; zakaj preveč trden je bil moj sklep v duši, da bi ga bil utegnil koj v prvih dneh spremeniti, da bi bilo razočaranje naravnost strašno. Pa bi me bilo tudi sram, če bi se bil vrnil, saj bi bili vsi slabo govorili o meni. In kolikokrat se zdaj, ko hodim v kolegije jezuitov, spomnim tega, se zmeraj prisrčno zahvalim Bogu, da ni dopustil, da bi mi bila kdaj prišla vrnitev na mar.« V nekem pismu z dne 11. februarja 1842 pa piše: »Kar se tiče mojega zdravja, vam moram, hvala Bogu, reči, da je sprito vseh mojih okoliščin proti vsemu pričakovanju vpravo zavidanja vredno. Saj se je večkrat pripetilo, da nisem zavil po teden in tudi po štirinajst dni nobene gorke jedi in sta mi bila kruh in vino skoraj edina hrana, pa sem vendar bolj živahen, kot sem bil na Kranjskem, imam bolj zdravo barvo lic in se čutim bolj krepkega kot kdaj koli prej. Tako zvanega domotožja, ki se zaradi njega severnjaki tu tako pritožujejo in ki postanejo zaradi njega vsi otožni, malosrčni in celo jetični, občutim jako malo. Temu bi dejal rajši domoblagor kot domotožje, zakaj kadar koli pomislim na svojo ljubo domovino, se ves razvedrim in se spravim z novo radostjo na svoje poklicno delo. Saj sem odšel iz svoje domovine s sklepom, da se ne bom nikoli vrnil tjakaj, in tako tudi zdaj ne smem misliti na noben povratek.«

Kmalu je prišla pomoč. Tedanji ljubljanski knezoškof Anton Alojzij Wolf mu je večkrat poslal večje vsote denarja. A tudi duhovščina nje-

gove domovine, zlasti iz kranjske in radovljiške dekanije, je zbirala zanj denarne prispevke — ki pa seveda niso došli pravočasno: tisto denarno pismo je ležalo dolgo v Rimu, ne da bi prišlo njemu v roko; naslovjenec pa je medtem stradal... Toda Knoblehar ni obupal in se je pridno učil dalje. Slednjič se mu je odprla nekakšna pot iz njegove stiske: seznanili so ga bili v Rimu z neko družino z Danskega, ki jo je kot vzgojitelj njihovega osemletnega sinčka spremljal poleti leta 1842 v Kodanj. Peljal se je z družino skozi Firenze, Verono in Monakovo, nato skozi Češko, Sanko in Prusijo do Hamburga in odod skozi Holstein in po Vzhodnem morju na Dansko. Bodočemu misijonarju se je na tem potovanju nudila večkrat prilika za poglobljeno spoznavanje ljudi. Hkrati pa je nenehoma študiral glavni predmet svojega poklica: dogmatiko.

A povratek družine Knobleharjeve gojenca se je proti vsemu pričakovanju zakasn timer. Ker je imel Knoblehar dovoljenje za pot le s tem pogojem, da ne bo to v škodo njegovi poklicni obrabi, se je moral sam odpeljati nazaj v Rim. Spet je kazalo, ko da ne bo imel nobenih dohodkov za vsakdanji kruh. A kako je bil prijetno presenečen, ko so mu ob prihodu v Rim izročili 200 goldinarjev kot podporo njegovih rojakov iz Kranjske! Denar je tudi takrat dva meseca ležal na pošti, ne da bi bili našli prejemnika...

Leta 1843 so Knobleharja slednjič le sprejeli v »Propagand« kot gojenca in v marcu l. 1845 je bil posvečen v mašnika. Zdjaj je nastala spet nova težkoča: Kam naj bi poslali mladega misijonarja? Prisegel je bil, da bo poslušal sleherni ukaz Propagande. S tem pa je njegova samozataja zadel na trdo preizkušnjo. Sam si je najbolj želel, da bi odpotoval v Vzhodno Indijo. Namesto tega pa ga je Propaganda nameravala poslati kot katoliškega duhovnika v — Stockholm —, saj so ondi nujno zaprosili, naj jim Rim pošlje katoliškega duhovnika, ki bi bil večje nemškega in francoskega jezika. Ker pa slučajno ni bil takrat noben tak duhovnik na razpolago, so izbrali za to mesto Knobleharja.

Njegove, tako davno zasnovane želje, da bi oznanjal evangelij med milijoni poganskih prebivalcev širne Indije, so bile namah razpršene. Hkrati se je bal iti v deželo, kjer je bil povratek v katoliško Cerkve s strogimi zakoni otežkočen, celo onemogočen. Kako naj bi bil smel upati, da bi mogel katoliškega duhovnika pridobiti za katoliško vero v državi, čije vlada je neglede na katoliško veroizpoved dveh kraljev, nedavno izgnala iz domovine poštenega državljana, slikarja Nilsona, in sicer samo zato, ker je bil prestopil v katoliško vero!

Toda vpravo zaradi smotra, da bi obnovil katolištvo v Skandinaviji, se je Knoblehar kmalu izvil črnim mislim. Ze je imel v glavi razne narte, kako bi, navzile skrajno omejenemu udeleževanju kot švedski misijonar, vendarle svoje delovanje v Stockholmu čim bolj poživil. Pa je mahoma zvedel, da se je za mesto pri stockholmski verski občini ponudil mlad duhovnik iz Monakovega. Kmalu nato pa so Knobleharja predlagali kar za tri čezmorske misije: za ustanovitve novega misijona v Avstraliji, v Vzhodni Indiji in v Perziji.

Knoblehar se je razveselil in se je začel pripravljati, da bi odpotoval v Avstralijo. Toda tudi ta njegova pot se ni mogla uresničiti. Spet je stopil v ospredje načrt za misijonstvo v Indiji. »Prav od otroških let dalje,« je povedal v pismu iz Rima z dne 10. januarja 1846, »me ni noben del sveta tako zanimal, kakor po prirodnih prikaznih tako veličastna in čarobna domovina Bramanov. Noben poganski verski sestav mi ni vzbujal take vedoželjnosti kakor bramanski, ki ga sovražniki krščanstva tako neznansko proslavljajo. Nekaj me je priganjalo v duši, da sem bistvo bramanstva do dna proučil, in ko se mi je to posrečilo, sem s pomočjo nemških in angleških filologov privlekel iz večnih temin na dan skrite zaklade sanskritske književnosti. Posrečilo se mi je dalje prodreti v tajne kamrice Puranas in Vede, kjer sem videl mišne proizvode zanosite domišljije, sanjarije indijskega bajeslovja in lenobno

Ascoltate Poslušajte

tuned il 28 settembre alle ore 22:15 nel programma "A" dell'Radio la trasmissione di dischi fonografici

„C. E. T. R. A.“

cantati dal mezzo soprano CLOE ELMO
ki jih poje soprano CLOE ELMO

VERDI: «Il Trovatore» — «Condotta ell'era in ceppi» (CC 2243)
WAGNER: «Tristano e Isotta» — «Sola veglio» (CC 2243)
GRIEG: «Io t'amo» (TI 7011)
STRAUSS: «Domani» (TI 7011)
STRAUSS: «Serenata» (AB 30001)

CLOE ELMO include esclusivamente su dischi «C.E.T.R.A.» CLOE ELMO poje izključno za plošče »C.E.T.R.A.«

Produttrice S.A. „C.E.T.R.A.“ - Via Arsenale 17 - Torino

„C. E. T. R. A.“

cantati dal mezzo soprano CLOE ELMO
ki jih poje soprano CLOE ELMO

VERDI: «Il Trovatore» — «Condotta ell'era in ceppi» (CC 2243)
WAGNER: «Tristano e Isotta» — «Sola veglio» (CC 2243)
GRIEG: «Io t'amo» (TI 7011)
STRAUSS: «Domani» (TI 7011)
STRAUSS: «Serenata» (AB 30001)

CLOE ELMO include esclusivamente su dischi «C.E.T.R.A.» CLOE ELMO poje izključno za plošče »C.E.T.R.A.«

Produttrice S.A. „C.E.T.R.A.“ - Via Arsenale 17 - Torino

Bogat ribolov na Danskem

Lani so danski ribarji imeli izredno srečo ter so nalovili 140.000 kg raznih vrst rib v vrednosti 105 milijonov danskih kron. Tako bogatega ribolova, ki je prinesel številnim ribarskim družinam precej zaslužka, narodnemu gospodarstvu pa tudi lepe dohodke, na Danskem že zlepa niso imeli. Po približnih podatkih tudi letošnji ribolov ne bo zaostajal za lanskim ter bo predvidoma še bogatejši, ker so samo koncem prejšnjega meseca nalovili v zalivu Skager milijon kg tunine.

Razširjenost japonskih dnevnikov

Vodilni japonski dnevniki so zelo razširjeni ter jih tiskajo v milijonskih nakladah. Tako izhaja n. pr. japonski dnevnik »Asuk« v treh milijonih izvodih ter ima na razpolago 1400 urednikov ter 25 letal.

Rudarska nesreča na Japonskem

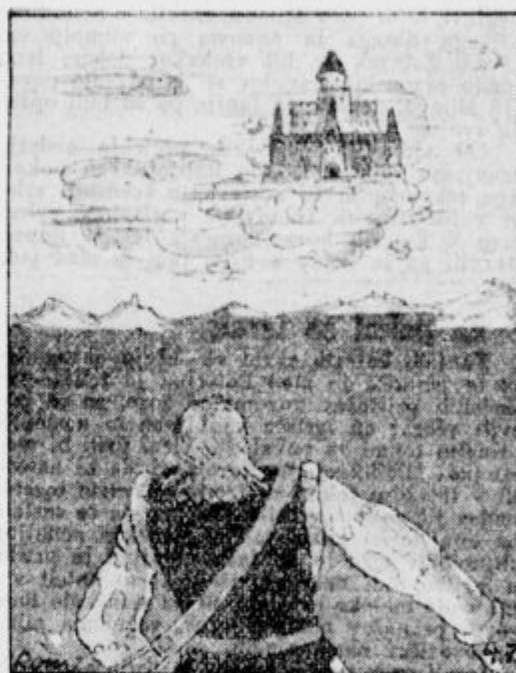
V japonskem rudniku v pokrajini Jamaguchi je v globini tisoč metrov pod morskim dnem prišlo do težke rudarske nesreče, pri kateri je izgubilo življenje 180 rudarjev.

Peto sonce

Meksikanski Azteki se danes verujejo, da se je sonce, ki ga vidimo na nebu in nas vedno tako prijetno greje in omogoča sploh življenje na zemeljski površini, že štirikrat razletelo. Po zatrevanju Aztekov je sedanje sonce na nebu že peto sonce, t. j. peti del tistega sonca, ki je pričelo razsvetljevati in greti zemljo od njegove postanka.

47.

MILORAD KAR POSKOČI OD VESELJA. POTRKA NA TORBO IN REČE: »PRESTAVITE MOJ GRAD NA ZAJ IN MORSKEGA KRALJA IN MOJO ZENO!« TAKRAT NEKAJ ZAPIHA IN GRAD SFRCI PO ZRAKU. MILORAD PA SE LEPO ZAHVALI PSIČKU IN MUCKU.

48.

KER SO VSI TRIJE LACNI, SPET POTRKA MILORAD NA TORBO. ZAHTEVA OD FANTOV JEDACE IN PIJACE. KO SE VSI TRIJE OKREPČAJO, SE POTRKA NA TORBO: »TAKOJ NAS POSTAVITE V MOJ GRAD!« TO SE KOJ ZGODI.

Ogromen tank ameriškega izvora, ki ga je razbil italijanski bombnik na egiptovski fronti.

Lado Jurež:

Abstinent

Prav zares ne morem videti pijanega človeka, ki se ziblje po ulici. Strela, če se že napije, naj se napije pošteno, da bo vsaj obležal za plotom ali pa v kakšnem jarku. Toda ne! Kot nalašč! Ljudje so površni in vsako delo opravijo samo na pol. Tako tudi pijanci. Pijejo, pa navadno zmerom do tiste mere, ki jo je preveč, da bi hodili ravno, pa spet premalo, da bi za kakšnim plotom cepnili na tla. Prepovršni so! In tako se zibljejo, zmerjajo, pijujejo, kriče, se obregajo ob ljudi, groze z noži... skratka: človeku se zdi, da so se samemu vragu strgli z verige.

Prav zato sem se vpisal v abstinentno društvo. Pijančevanje je sramota in naravnost škan-dal! Kaj bodo vendar rekli tujci, če nas bodo videli take? Pijanec je treba stopiti na prste! Treba je izdati ostre prepovedi, treba jim je odtegniti del plače, jih postaviti na sramotni oder, jih potapljati v košari pod vodo in spet dvigati, kot tiste goljufive peke, ki so pred tri sto leti pekli premajhne hlebce. Vse to bi bilo zanj koristno in še marsikaj drugega. Samo eno Vas prosim: z lepo besedo in raznim abstinentnim časopisjem nikar! Iz prvega in iz drugega se pijanci samo brijejo norce. Le verjemite mi! Tudi jaz bi se.

In kar je glavno: treba je uničiti vse škodljivo pijačo. Toda to zadnje je težko, da ne rečem naj-

težje. Nobena stvar na svetu ni namreč tako slaba, da ne bi imela vsaj trohice dobrega. Tako na primer tudi žganje. Pravijo, da je žganje strup. No, recimo, da je. Toda včasih je zdravilo. In naravnost izvrstno! Za želodec, za prebavo, dober tek, za veselje... Eno šilce, dve, tudi tri niso včasih preveč. Seveda, za otroka je že pol šilca dovolj, toda za odraslega!... Hm! In če je to vrh vsega pravo, pristno žganje! Kar pokusite ga, pa boste takoj mojih misli.

Zato sem jaz proti temu, da bi se žganje nesmiselno uničevalo in se zlivalo v cestne kanale, kot je to nekdo zahteval na seji. Moj Bog, ali je ta človek čisto ponorel? Na vse zadnje ga lahko uničujemo tudi z zmernim pitjem. Sleherni se naj na primer obveže, da ga bo vsak mesec spil določeno mero, bomo tako počasi vse žganje spravili k vragu! Castna beseda, da ga bomo!

Na seji sem stavil ta predlog, pa so se mi smejali kot norci. Seveda, neumnemu je vsa smešno, pa naj bo to še tako resna zadeva. Ni da bi pravil! Skratka: s predlogom nisem uspel.

Toda jaz sem človek, ki ve, kaj hoče. Ne dam se ugnati kar tako! In tudi iz abstinentnega društva se ne dam izbrisati. Sem namreč načelno proti pijančevanju, toda tudi proti temu, da bi se žganje zlivalo v cestne kanale. Edino rešitev namreč vidim v tem, da se vsak obveže, da bo sleherni mesec... Skratka: kot sem že omenil. Mi vsi uničujno žganje, toda počasi, trezno, s pametjo!

Edino sredstvo proti mala riji je žganje.
»In kako prideš do tega?«
»Mrzlica takoj preneha, če...«
»Ne, jaz mislim, kako prideš do žganja.«

Zadnjič sem bil priča obupnemu prizoru. Kakih pet, šest učiteljskihnikov se je vračalo z vatele. V zgodnjih jutranjih urah seveda. Bili so nasekani kot žolne. Ti moj ljubi Bog, in to naj bodo bodoči vzgojitelji mladine, ti naj vzgajajo naš up in ponos? Ne, to je vendar nekaj groznega!

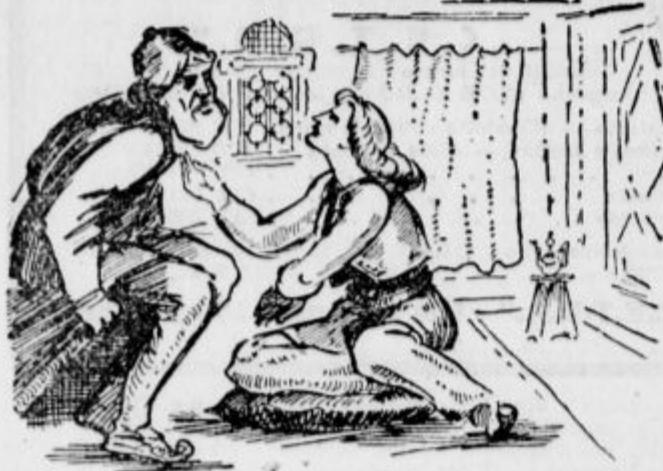
Hitel sem domov in kar planil za pisalno mizo. To mora priti v časopis, to se mora javno ožigosati! Naj vedo vsi, komu bodo zaupali svoje otroke! In naj vedo tudi ti, ki so merodajni, da bodo o pravem času pristigli takim pijanekim ptičem peroti in jih rešili, če se sploh še dajo rešiti.

Vse besen sem nesel svoje poročilo v uredništvo. Kar blaznili so po njem. Nič čudnega! To bo nekaj za naše ljudi. In prav je, da taka stvar pride pred javnost.

Ni mi ni bilo žal, da sem napisal tiesto poročilo. Sem namreč v abstinentnem društvu. In vrh tega so ga honorirali. Dvajset lir so mi dali.

Iz uredništva sem zavil naravnost v krčmo. Če človek naredi nekaj za splošno blagor, ima menda vendar pravico, da si privošč eno ali dve šilce žganja.

Miklova Zala

467

»Povesti te hočem v naročje tvojega Mirka!« je sklenil sivolasi stariš svoj povest. Zalika se je začudila izpremembi, toda v vsem mu je zaupala. Iz njegovih oči je gorela ljubezen, pogum in mladostna navdušenost. »Zate hočem žrtvovati svojo kri! Poskusiti hočem, da te spravim iz teh zidov. Iztrgati te hočem iz rok nevarnih Turkov!« tako ji je govoril stariš in ona ga je vsa srečna poslušala.

468

Dolgo sta še govorila in marsikaj sta si povedala. Zalika je s solzami v očeh povedala, kako jo je izdala Almira, da ji vzame ženina in moža. Naposled sta se dogovorila, da utečeta. Čas Markove straže je potekel in on se je ločil od svoje bratčine. Drugi dan pa sta se pripravljala na pobeg. Marko je vse preskrbel, kar je mislil, da jima bo prišlo prav.

469

Pozno v noč je prišla spet vrsta na Marka, da straži na hodniku pred sobo. Mrtva tišina je vladala v hiši. Marko se je ustavil pred sobo lepe Zale ter ji potrkal na vrata: »Hitro se obleci v tole preprosto obleko!« ji reče in vstopi v sobo. »Sedaj imam čas do ene ure ponoči, ko traja moja straža. Imava le malo časa. Pobarvaj si lice na črno in misli bode, da si služabnica zamorka, ki je tu na dvoru...«

Nedeljski šport v kratkem

Ljubljana, 28. septembra.

Zadnja nedelja v septembru je bila še kar bogata na športnih rireditvah. Glavno besedo so imeli tokrat mladi ljudje; ne samo pri nas v beli Ljubljani, tudi v svetu. Na igrišču Ljubljane nasproti Stadionu se je znojilo 22 nadebudnih nogometašev, ki so igrali za pokal SK Viča. Veseli jih je bilo gledati, dovolj prilicnosti za obujanje spominov na čase, ko so te tovariši v prvem ali drugem gimnazijskem razredu uvažali v skrivnosti igrače športnikov moškega spola.

Kakor rečeno, to nedeljo je bila v ospredju športna mladina, ki se ni samo poslavljala od letošnje poletne sezone, temveč tudi od šolskih počitnic. Skupine izbranih juniorjev Italije, Nemčije, Madžarske, Slovaške, Hrvatske, Španske in drugih evropskih držav so se zbrale v Milanu, kjer so zaključili nekakšno mladinsko evropsko olimpijado. Od četrtka naprej so tekmovali v lahki atletiki, plavanju, tenisu, streljanju in kolesarjenju, včeraj pa so imeli finalne tekme in zaključne slovesnosti.

Po zamisli nemškega športnega vodje von Tschammerja naj bi se mladinske igre, ki so se vršile prvič z mednarodno udeležbo lani v Breslavi, letos pa v Milanu, razvile v prireditve velikega obsega in pomena po olimpijskem zgledu. Začetek je bil vsekar dober; lepo številno evropskih narodov se je odzvalo povabilu Milana, dekleta in fantje pa so tudi opravili svoje.

Od vidnejših dogodkov pretekle nedelje omenjamo še drugo kolo italijanskega pokalnega tekmovanja in gostovanje švedskih atletov v Budimpešti. To bi bile v glavnem prireditve, o katerih bomo poročali deloma danes, povrnili pa se bomo k njim tudi še med tednom.

Za pokal so igrali

Fantiči, katerih skrbi se sučejo okrog doma in učilnice in med katerimi je toliko navdušenih pristašev nogometne žoge, so se pojavili včeraj na igrišču Ljubljane in nastopili v finalni tekmi za pokal SK Viča. Priti bi morali tudi mladikarji in Korotanci, da bi nastopili v tolažilni tekmi za tretje in četrto mesto, vendar jih tokrat ni bilo. Pač pa sta se sestali obe enajstorič zmagovalcev pretekle nedelje: subjuntorji Viča in Zabjaka. Z njimi je prišlo na igrišče tudi nekaj staršev, ki so hoteli videti svoje malčke pri delu, ni pa manjkalo tudi pravih pristašev obeh tabornov, večinoma mladih tovarišev nastopajočih.

Igrali so v svojih dresih, le tistih okovanih čevljev ni bilo na nogah. Funkcionar nam je pojasnil, da jih sicer imajo v klubskih garderobah, vendar ne tako malih, da bi bile prav za te drobne nožice. Tako so igrali nekateri kar bos, nekateri po v telovadnih čevljih. Skoda, da niso zmanjšali igrišča; nekam predaleč je bilo od gola do gola in tako niso mogli priti do veljave poedinci, ki jim je že dobro znano, kaj se pravi »stopati« in »driblati«. Akcije, tu

pa tam posrečene, so pač izplahnele na dolgi poti in v vsem sta padla samo dva gola. Navljanja med gledalci ni bilo, pač pa ste slišali veseli živ-zav na zeleni poljani. Dečki so se klicali in bodrili, največkrat ste slišali imena »Marjan, Silvo, Franci, Arne, podaj temu, podaj onemu, pohiti, stisni!«

Enajstorič sta bili približno enako močni, več sreče in vztrajnosti pa je bilo na strani Vičanov. Kako tudi ne? Pravijo, da so včasih trenirali kar vse popoldne in pozno zvečer do mraka. Gol v prvem delu igre je padel iz prostega strela s kazenske črte, v drugem delu igre pa je padel kot zrel sad lepe kombinacije. Tudi Zabječani so imeli nekaj prilicnosti za sunek skozi podboje, vendar jih niso znali izrabiti. Tako je bil izid te finalne bitke 2:0 (1:0) v korist SK Viča.

Na koncu igre so se postavili pred mizo, na kateri so se lesketala drobna, toda prikupna darila. Na preznjenih obrazih je bilo videti, da so se potrudili, kolikor jim je sapa dopuščala. Oči mladih nogometašev so se zasvetile, poklical je predsednik SK Viča g. Markič oba kapetana k mizi. Dobil sta vsak svoj pokal; imenitnejšeg za moštvo Vičanov, drugega pa za SK Zabjak. Drobna darila so prejeli tudi igralci in sicer žepna ogledala z nogometašem na drugi strani. Niso si mogli kaj, da se ne bi pogledali po tem velikem dogodku, ko so stali v junjskih vrstah borcev na zeleni poljani. In če bi moglo ogledalce pokazati tudi srca, bi videli, kako vroče bije in koliko veselja je bilo na strani tistih enajstih, ki ne bodo tako kmalu pozabili, da so si priborili pokalno prvenstvo. Od pametne vzgoje pa je odvisno, če bo imel slovenski nogomet od teh igralcev, ko bodo dorasli, kaj koristi.

Evropska mladina med seboj

O velikem tekmovanju v Milanu smo prejeli doslej nekaj podrobnih poročil o predtekma v raznih panogah športa. Rezultati so prav dobri in ne zaostajajo kaj več za onimi, ki so jih postavili seniorji tekom sezone. V kolesarstvu so si že priborili Italijani prvo mesto, v lahki atletiki pa so se spoprijeli včeraj naslednji favoriti: Mladek, Nemčija 10.9, Marjay, Madžarska 11.1, Turkanj, Hrvatska 11.2, Delgado, Španija 11.4, Piccoboni, Italija 11.4 in Günther, Nemčija 11.3. V finalu je zmagal Dunajčan Mladek z 11 sekundami.

V plavanju se je prav dobro držal Zagrebčan Miloslavič, ki je preplaval v semifinolu 100 m prosto v 1:01.3. Pri končni borbi, o kateri še nimamo podrobnih poročil, je šlo vsekar za drobne sekunde med Miloslavičem (1:01.5) ter med Italijanom Brunellashijem (1:01.8) in Viktorjem (1:02.4). Najboljši Madžar je dosegel na 100 m prosto 1:04, najhitrejši Nemec pa 1:05.

Predteki na 100 m hrbtno: Geyer, Nemčija 1:13.6, Jozsa, Madžarska 1:15.4, Valant, Madžarska 1:15.8.

Izločilno plavanje na 200 m prsno: Najhitrejši je bilo Nemec Kochene 2:51.6, temu pa so sledili Nemeth, Madžarska 2:52.3, Korte,

Nemčija 2:53.2. Oba zastopnika Hrvatov Kolonič in Stiegler sta plavala čez 3 minute.

Izločilno plavanje na 400 m prosto: Miloslavič, Hrvatska 5:12.7, Manetti, Italija 5:12.8, Szthmary, Madžarska 5:18.1.

Za finalno tekmovanje za 100 m prosto za dame so se plasirale naslednje tekmovalke: Schaeferkordt, Nemčija 1:12.2, Kaan, Nizozemska 1:17.5, Daneglio, Italija 1:16.4, Weber, Nemčija 1:13.4, Albach, Madžarska 1:15.6 in Brusati, Italija 1:18.1.

O končnih uspehih bomo poročali med tednom.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in uraznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Izvrstna družabna komedija v najmodernejšem stilu

Poslednji ples

Najboljši film elegantne Else Merlini. V ostalih vlogah: Amadeo Nazzari, Paolo Stopa

KINO MATICA - TEL. 22-41

Zapletena družabna zgodba o otroku, ki si ga lastijo kar trije očeti

Očka za eno noč

V gl. vl.: Leonardo Cortese, Rosetta Tofano in drugi

KINO UNION - TEL. 22-21

Naivno delo dveh velikih umetnikov Merle Oberon in Laurence Olivier v pretresljivem filmu

Glas v viharju

Drama, v kateri se zreali žar največjega trpljenja

Znižane cene! Prilicno nakup vstopnic v predprodaji!

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Služkinjo

vajeno vrtnega dela, sprejemem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 5291

Živali

Prodajam švicarsko kozo

enoletno, lepo žival, godno za takojšnjo prapustitev. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 5275.

Objave

Za tvrdko Anton Kovačič

splošno pečarstvo, se vsa naročila sprejemajo v restavraciji »Sestica« pri blagajničarki. — Prosim stranke, da se poslužujejo tega naslova.

Prodajo

Heraklitne plošče

tma na zalogi

Jos. R. PUH, Ljubljana, Graška ulica 22, telefon 25-13.

Strešno lepenko

domkega izdelka, vse debelosti — dobavlja Jos. R. PUH, Ljubljana, Graška ul. 22. Tel. 25-13

Še nekaj sodčkov

od paradižnikov je prispelo. Interesenti jih dobe v Kolodvorski ulici št. 3, dvorišče.

Pisarniško opremo

hrastovo, 2 mizi, 5 stolov, 2 omari, ugodno prodam. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 5292.

Sostanovalka

upokojenka ali slično, še zmožna skupnega gospodinjstva, se sprejme k starejši gospe. — Pogoj po dogovoru, stanovanje eventualno proti mali odškodnini. — Pisarne ponudbe pod »Sostanovalka« 5293 na upr. »Slovenca«

Giovanni Vergat

73

Tone Nevolja

Roman.

»Prav imate, botra Mena! Na to nisem nikdar mislil. Prokleta usoda, ki je rodila toliko gorjak!«

Tako si je boter Alfio umiril srce in Mena je dalje prenašala v naročju svoje nečake, kot da bi si tudi ona utešila srce, in pomatela je podstrešje za takrat, — »kot da bi bili na potovanju, s katerega se bodo vrnilili!« — je govoril Gosja noga.

Gospodar Tone pa je bil odšel na daljnje potovanje, bolj daleč kot v Trst ali v Aleksandrijo v Egiptu, s katerega se človek ne povrne več. In ko je njegovo ime padalo v razgovor, medtem ko so počivali, zaključevali tedenski obračun in delali načrte za bodočnost, v senci neupljeviga drevesa in s skledami med koloni, je klepetanje namah zamrlo, ker se je vsem zdelo, kot da bi imeli pred očmi uboga starca, kot so ga bili videli zadnjikrat, ko so ga bili šli obiskat v tisto ogromno sobo z razvrščenimi posteljami, da si ga moral iskati, če si ga hotel najti, in jih je ded pričakoval kot duša iz vic, z očmi vprtimi v vrata, četudi skoroda ni videl, in otipaval jih je, da bi se prepričal, če so bili oni, nato ni rekel ničesar več, medtem ko mu je bilo videti na obrazu, da je imel toliko stvari povedati in je človeku paralo srce tisto trpljenje, ki mu ga je bilo čitati na obrazu in ki ga ni mogel iz-

reči. Ko pa so mu povedali, da so bili odkupili hišo pri neupljevem drevesu in so ga znova hoteli odvesti v Trezzo, je odgovoril, da, z očmi, ki so se mu zopet lesketale, in skoraj so mu šla usta na smeh, na tisti smeh ljudi, ki se ne smeje več, ali ki se smeje poslednjič in ki vam ostane zaboden v srce kot nož. Tako se je zgodilo Nevoljam, ko so se vrnili v pone-deljek z vozom botra Alfia, da bi si vzeli nazaj deda, in ga niso več našli.

Ko so se spominjali vseh teh etvari, so odlagali žlico v skledo in mislili so in mislili na vse ono, kar se je bilo zgodilo, ki se je zdelo pretemno, kot da bi nad njim ležala senca neupljeviga drevesa. Ko je zdaj sestrična Ana prihajala, da bi z botrami nekoliko popredla, je imela sive lase, in je govorila, da je izgubila smeh z ust, ker ni imela časa, da bi bila vesela, z družino, ki je bila njej v breme in z Rokom, ki ga je bilo treba hoditi vsak dan iskat sem in tja, po cestah in pred krčmo ter ga poditi domov kot potepuškega teleta. Tudi Nevolje so imeli dva potepuha; in Aleš si je razbijal glavo, ko ju je iskal, — kjer bi utegnila biti, po cestah razžarjenih od sonca in belih od prahu, kajti po tako dolgem času bi se ne vrnila več v vas.

Neki večer, ob pozni uri, je pričel pes lajati za dvoriščnimi vrati, in sam Aleš, ki je šel odpret, ni spoznal Toneta, ki se je vrnil s cajo pod pazduho, tako je bil spremenjen, zaprašen in s poraslo brado. Ko je vstopil in se je vedel v kotic, se ga skoro niso upali sprejeti s prijaznostjo. Ni bil več videti isti in gledal je naokrog zidove, kot da bi jih ne bil nikdar videl. Celo pes je nanj lajal, ker ga ni

nikdar poznal. Stavili so mu med noge skledo, ker je bil lačen in ježen in pojedel je v tišini mineštro, ki so mu jo dali, z nosom v krožniku, kot da bi že teden dni ne videl božjega daru. Toda ostali niso bili lačni, tako jim je bilo tečno pri srcu. Nato, ko si je nekoliko utišal lakoto in odpočil, je Tone vzel svojo cajo in vstal, da bi odšel.

Aleš se mu ni upal ničesar reči, tako je bil njegov brat spremenjen. Toda ko ga je videl jemati cajo, je začutil, kako mu v prsih udarja srce in Mena mu je dejala vsa zmedena: »Odhajaj!«

»Da!« je odgovoril Tone.

»In kam odhajaš?« je vprašal Aleš.

»Ne vem. Prišel sem, da bi vas videl.« Toda odkar sem tu, mi je mineštra vsa šla v strup. Sicer pa tu ne morem biti, ker me vsi poznajo, in zato sem prišel zvečer. Šel bom daleč, kjer bom našel, da si bom zaslužil kruha in ne bo nihče vedel, kdo sem.

Ostali se niso upali ziniti, ker jim je bilo srce vtesnjeno kot v primežu in so razumeli, da je ravnal prav, ko je tako govoril. Tone je dalje gledal povsod naokoli, stal je na vratih, in se ni mogel odločiti, da bi odšel. »Dal vam bom vedeti, kje bom,« je nazadnje dejal, in ko je bil na dvorišču, pod neupljevim drevesom, ki je bilo temno, je dejal tudi:

»In ded?«

Aleš ni odgovoril. Tudi Tone je pomolčal in čez kratak čas je rekel:

»In Lia, ki je nisem videl?«

In ker je zaman pričakoval odgovora, je dodal s tresočim glasom, kot da bi ga zeblo:

»Ali je tudi ona mrtva?«

Aleš ni niti odgovoril. Tedaj se je Tone, ki je bil pod neupljevim drevesom, s cajo v roki, pripravil, da bi sedel, ker so se mu tresle noge, toda na mah se je vzravnil, jecljajoč:

»Zbogom, zbogom! Ali vidite, da moram oditi!«

Preden bi odšel, je hotel napraviti obhod po hiši, da bi videl, če je vsaka stvar na svojem mestu kot popred. Toda on, ki je imel dovolj poguma, da jo je zapustil, da je vohel dona Mihaela in da je živel v nesrečah, ni imel zdaj dovolj poguma, da bi hodil iz sobe v sobo, če bi mu tega ne rekli. Aleš, ki mu je čital v očeh željo, ga je povabil, naj vstopi v hlev, pod pretevo teleta, ki ga je bila kupila Nunziata in ki je bilo debelo in bleščeče. V kotu je bila tudi koklja s piščeti. Nato ga je odvedel v kuhinjo, kjer so bili napravili novo peč, in v sobo poleg, kjer je spala Mena z Nunziatinimi otroci in se je zdelo, kot da bi jih bila ona rodila. Tone je ogledoval vsako stvar, odobral je z glavo in govoril: »Tu bi bil tudi ded hotel staviti tele; tu so bile koklje, in tu so spala dekleta,« ko je bila še ona... Toda tedaj ni dodal drugega in molčje je gledal naokrog, z lesketajočimi očmi. V tistem trenutku je šla mimo Rožičevka, ki je po cesti zmerjala Brasija Čebulo, in Tone je rekel: »Ta je naša moža; in zdaj, ko se bosta jenjala pripraviti, bosta šla spet v svojo hišo.«

Ostali so molčali in po vsej vasi je bila velika tišina, čuti je bilo samo še loputanje kakih vrat, ki so jih zapirali. In ob tistih besedah se je Aleš opogumil da mu je dejal:

»Če bi hotel, imaš tudi ti svojo hišo. Tam je postelja nalašč zate.«